

CALENDARUL ANTIVERSĂRIILOR CULTURALE

2025

Sunt consemnate aniversările personalităților culturale - locale,
naționale și universale - de la a căror naștere sau moarte s-au
împlinit 25 de ani sau multipli ai acestei perioade (50, 75, 100, 125
ș.a.m.d.) .

Calendar elaborat de Nina Negrea,
Compartimentul de Informare Bibliografică
Biblioteca Județeană Mureș

1 ianuarie - **Ziua Mondială a Păcii**

3 ianuarie - 150 de ani de la moartea lui **Pierre Larousse** (23 octombrie 1817, Franța - **3 ianuarie 1875**, Paris, Franța), gramatician, pedagog, lexicograf și editor francez. Este cunoscut mai ales pentru dicționarele care îi poartă numele. A creat o casă de editură cunoscută sub denumirea de *Librairie Larousse*, specializată în editarea dicționarelor și a enciclopediilor;

5 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Ioan Petru Culianu** (**5 ianuarie 1950**, Iași - 21 mai 1991, Chicago, SUA), istoric al religiilor, scriitor și eseist român. A fost profesor de istoria religiilor invitat la *Chicago Divinity School*. Discipol și protejat al lui Mircea Eliade;

7 ianuarie - 125 de ani de la nașterea **Sandei Movilă** (**7 ianuarie 1900**, Argeș - 13 septembrie 1970), traducătoare, poetă, romancieră;

9 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Bruno Zevi** (22 ianuarie 1918, Roma, Italia - **9 ianuarie 2000**, Roma, Italia), arhitect, istoric, critic de artă și publicist;

12 ianuarie - 50 de ani de la moartea lui **Yves Gandon** (3 iunie 1899, Franța - **12 ianuarie 1975**, Paris, Franța), scriitor francez, laureat al Marelui premiu pentru roman al Academiei Franceze în anul 1948.

15 ianuarie - **Ziua Culturii Naționale** - Ziua de naștere a poetului, prozatorului și jurnalistului **Mihai Eminescu** (**15.01.1850** - 15.06.1889)

15 ianuarie - 175 de ani de la nașterea lui **Mihai Eminescu** (**15 ianuarie 1850**, Botoșani - 15 iunie 1889, București), poet, prozator și jurnalist român, considerat ca fiind cea mai cunoscută și influentă personalitate din literatura română;

- 17 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Ion Rațiu** (6 iunie 1917, Turda, Cluj - **17 ianuarie** 2000, Londra, Anglia), politician, avocat, diplomat, afacerist, jurnalist și scriitor român. Ion Rațiu a reprezentat una dintre cele mai marcante și importante figuri politice democratice din România postdecembristă și a fost unul dintre liderii Convenției Democratice Române, reprezentând Partidul Național Țărănesc Creștin Democrat;
- 17 ianuarie - 425 de ani de la nașterea lui **Pedro Calderón de la Barca** (**17 ianuarie 1600**, Madrid, Spania - 25 mai 1681, Madrid, Spania), important poet și dramaturg spaniol, reprezentant de seamă Renașterii europene;
- 18 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Gilles Deleuze** (**18 ianuarie 1925**, Paris, Franța - 4 noiembrie 1995, Paris, Franța), unul dintre cei mai importanți și influenți filosofi francezi, din a doua jumătate a secolului al XX-lea. Opera sa include studii de filosofie, politică, artă, cinematografie și literatură;
- 20 ianuarie - 125 de ani de la moartea lui **John Ruskin** (8 februarie 1819, Londra, Anglia - **20 ianuarie 1900**, Anglia), scriitor, critic de artă și filozof englez;
- 21 ianuarie - 75 de ani de la moartea lui **George Orwell**, pseudonimul literar și jurnalistic al lui Eric Arthur Blair, (25 iunie 1903, India Britanică - **21 ianuarie 1950**, Londra, Anglia), romancier, eseist, nuvelist, critic literar și jurnalist britanic, comentator al radio BBC, editorialist și reporter;
- 21 ianuarie - 125 de ani de la nașterea lui **Victor Papacostea** (**21 ianuarie 1900**, Brăila - 20 iunie 1962, București), istoric român de origine aromână preocupat de studii balcanice;
- 22 ianuarie - **Ziua Culturii Maghiare**
- 24 ianuarie - **Ziua Unirii Principatelor Române** (24.01/05.02.1859)
- 25 ianuarie - 125 de ani de la nașterea lui **Fekete István** (**25 ianuarie 1900**, Gölle, Ungaria - 23 iunie 1970, Budapesta, Ungaria), scriitor maghiar care a scris multe romane pentru tineret, dar și povești cu animale;
- 26 ianuarie - **Ziua Mondială a Vănilor**
- 26 ianuarie - 100 de ani de la nașterea lui **Nicolae Balotă** (**26 ianuarie 1925**, Cluj - 20 august 2014, Nisa, Franța), eseist, critic, istoric și teoretician literar român;

- 27 ianuarie - *Ziua Internațională de Comemorare a Victimelor Holocaustului*
- 27 ianuarie - 125 de ani de la moartea lui **Édouard Riou** (2 decembrie 1833, Franța - **27 ianuarie 1900**, Paris, Franța), pictor francez și ilustrator al cărților lui Jules Verne;
- 28 ianuarie - *Ziua Europeană a Protecției Datelor Personale*
- 28 ianuarie - 25 de ani de la moartea lui **Aurel Grigoraș** (22 februarie 1932 București - **28 ianuarie 2000**), dirijor, care a condus vreme de 35 de ani Corul Radiodifuziunii Române;
- 28 ianuarie - 75 de ani de la moartea lui **Constantin Lacea** (1 iunie 1875, Brașov - **28 ianuarie 1950**, Brașov), lingvist și filolog român, membru de onoare al Academiei Române din 1939;
- 29 ianuarie - 75 de ani de la nașterea lui **Vámos Miklós** (**29 ianuarie 1950**, Budapesta, Ungaria), scriitor maghiar, dramaturg, scenarist, director de editură;
- 30 ianuarie - *Ziua Internațională a Nonviolenței în Școală*

Traian BOSOANĂ

istoric, cercetător științific, muzeograf

- 79 de ani de la naștere -

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Date biografice: 27 ianuarie 1946, Toplița, Harghita - 20 aprilie 2005, Târgu Mureș; istoric, cercetător științific, muzeograf.

Studii: Sovata (clasele I -IV), Liceul „Al. Papiu Ilarian” (clasele V-VII, 1956-1959), Liceul „Petru Maior” din Reghin (1959-1963), studii universitare - UBB Cluj Napoca, Facultatea de Istorie și Filosofie (1965-1970).

Teza de doctorat: *Elita intelectuală românească din zona Mureș - Târnava Mare (1918-919). Contribuția ei la realizarea Marii Uniri. Integrarea ei în viața poetică și publică a României în perioada anilor 1919-1947.*

Activitatea profesională: profesor suplinitor la Școala Generală din Suseni (1963-1964) și la Școala Generală din Solovăstru (1965), arhivist la Arhivele Statului din Târgu Mureș (1970 -1976), apoi muzeograf și cercetător științific la Muzeul de istorie al Muzeului Județean Mureș (1976-2005). A fost redactor coordonator la periodical *Glasul Mureșului*; redactor responsabil al gazetei

oficiale a orașului Târgu Mureș, *Orașul*, colaborator la *Jurnalul de Mureș* și *Cuvântul liber*, unde publică trei biografii la rubrica *Dascăli mureșeni*; a publicat articole și studii de istorie în reviste de specialitate: *Marisia*, *Apulum*, *Sargetia*, *Porolissum*, *Augustia*, *revista de istorie Bistrița*.

Sușține numeroase comunicări, mai ales din istorie locală, la diverse evenimente culturale în județ sau în țară, la conferințe și simpozioane științifice.

A îmbogățit patrimoniul muzeal cu fotografii privind personalități politice, de cultură, medici, profesori, învățători, avocați, preoți; a achiziționat uniforme militare.

A organizat expoziții tematice (Unirea Principatelor Române; Evoluția uniformei militare de-a lungul anilor 1834-1992; 84 de ani de la Marea Unire - documente arhivistice, numismatice și filatelice); a realizat reportaje la Studioul de Radio Târgu Mureș.

A colaborat la elaborarea celor 13 lucrări intitulate: *Cartea de aur a neamului românesc*. Busturi, obeliscuri, plăci comemorative, monumente ale eroilor români căzuți pe raza județului Mureș (Târgu Mureș, Reghin, Târnăveni, Luduș, Sighișoara, Sovata, Iernut, Petelea, Stânceni, Lunca Bradului, Răstolița, Deda, Rușii Munți).

Lucrări publicate: *Mureșenii și Marea Unire* - Târgu Mureș, editura Ardealul (2000).

În colaborare:

- *Alegerile parlamentare din județul Mureș* / Traian Bosoancă, Ilarie Gh. Opriș;

- *Învățământul primar de stat și confesional din județul Mureș în anul școlar 1939-1940* / Traian Bosoancă, Ilarie Gh. Opriș;

- *Hărțile adevărului: Colecție de hărți și documente vechi* / Mircea Viorel Todea, Traian Bosoancă, Sorin Oltean;

- *Sângeorgiu de Mureș: 150 de ani de la revoluția din 1848-1849*;

- *Dascăli mureșeni* / Dorin Borda, Ilarie Gh. Opriș, Traian Bosoancă. - vol. 1: *Dascăli mureșeni: 200 de biografii*

Publică studii și articole în presa locală.

1 februarie - *Ziua Intendenței Militare*

- 3 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Ștefan Mihăilescu-Brăila** (**3 februarie 1925**, Brăila - 19 septembrie 1996, București), actor român, artist emerit;
- 4 februarie - *Ziua Mondială de Luptă împotriva Cancerului*
- 5 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Silviu-Petru Olariu** (5 mai 1930, Sibiu - **5 februarie 2000**, Târgu Mureș), medic, profesor universitar, grafician, caricaturist, pictor, poet;
- 6 februarie - 75 de ani de la moartea lui **Alexiu Viciu** (14 decembrie 1855, Agrișteu, Mureș - **6 februarie 1950**, Blaj, Alba), profesor, folclorist, preot și dialectolog român din Transilvania;
- 8 februarie - 50 de ani de la moartea lui **Robert Robinson** (13 septembrie 1886, Anglia - **8 februarie 1975**, Anglia), chimist britanic, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1947**);
- 9 februarie - 175 de ani de la nașterea lui **Vasile Păun** (**9 februarie 1850** - 1 martie 1908), scriitor, poet, editor, profesor și director de liceu, editorialist, critic și teoretician literar;
- 9 februarie - 250 de ani de la nașterea lui **Bolyai Farkas**, (**9 februarie 1775**, Buia, România - 20 noiembrie 1856, Târgu Mureș), matematician, profesor de matematică, fizică, chimie, scriitor, cunoscut pentru contribuțiile sale în domeniul geometriei;
- 10 februarie - 250 de ani de la nașterea lui **Charles Lamb** (**10 februarie 1775**, Londra - 27 decembrie 1837, Londra, Anglia), eseist englez. A mai realizat și studii critice privind teatrul elisabetan și opera lui Shakespeare. De asemenea, a mai lăsat moștenire poezii, teatru și corespondență;
- 11 februarie - 150 de ani de la nașterea lui **Alexandru Toma**, nume la naștere Solomon Moscovici, (**11 februarie 1875**, Urziceni - 15 august 1954, București), scriitor, poet, jurnalist și traducător;
- 11 februarie - 375 de ani de la moartea lui **René Descartes** (31 martie 1596, Franța - **11 februarie 1650**, Stockholm, Suedia), filosof și matematician francez;
- 13 februarie - *Ziua Mondială a Radioului*
- 13 februarie - 225 de ani de la nașterea lui **Brassai Sámuel** (15 iunie 1797 sau **13 februarie 1800**, Trascău - 24 iunie 1897, Cluj),

lingvist și profesor transilvănean. Brassai a fost membru al Academiei Maghiare de Științe, cunoscut și apreciat pentru metodele sale pedagogice;

15 februarie - 75 de ani de la nașterea lui **Dan Alexandru Condeescu (15 februarie 1950, București - 15 august 2007, București)**, antologator de ediții, critic, istoric și stilist literar român, eseist, director al Muzeului Literaturii Române, unul dintre cei mai apropiați, profunzi și exhaustivi critici literari ai lui Nichita Stănescu;

15 februarie - 175 de ani de la nașterea lui **Ion Andreescu (15 februarie 1850, București - 22 octombrie 1882, București)**, pictor și pedagog, unul dintre marii clasici ai școlii românești de pictură, ales post-mortem ca membru al Academiei Române (1948);

17 februarie - 25 de ani de la moartea lui **Constantin Georgescu (27 mai 1933, Snagov, Ilfov - 17 februarie 2000, Snagov, Ilfov)**, prozator și traducător;

17 februarie - 425 de ani de la moartea lui **Giordano Bruno** (ianuarie 1548, Nola, Italia - **17 februarie 1600, Roma, Italia**), scriitor, teolog, astronom și filozof umanist italian din epoca Renașterii;

18 februarie - 200 de ani de la nașterea lui **Jókai Mór (18 februarie 1825, Komárno, Slovacia - 5 mai 1904, Budapesta, Ungaria)**, scriitor și jurnalist maghiar. A scris în special romane istorice, dedicându-și întreaga viață cultivării limbii maghiare;

19 februarie - **Ziua Națională Brâncuși** - Ziua de naștere a celui mai mare sculptor român, **Constantin BRÂNCUȘI (19.02.1876 - 16.03.1957)**. Membru postum al Academiei Române (1992);

19 februarie - 75 de ani de la nașterea lui **Liviu Ioan Stoiciu (19 februarie 1950, comuna Dumbrava Roșie, Neamț)**, poet, prozator și scriitor;

20 februarie - **Ziua Mondială a Justiției Sociale**

21 februarie - **Ziua Internațională a Limbii Materne**

22 februarie - **Ziua Mondială a Cercetașilor - 22 februarie 1857** s-a născut Sir **Robert Baden Rowell**, fondatorul Mișcării Mondiale a Cercetașilor - mișcare educativă ce promovează pacea, non-violența, unitatea și protejarea mediului înconjurător;

24 februarie - 75 de ani de la nașterea lui **Jan Cornelius (24 februarie 1950, Reșița)**, scriitor de limba germană, traducător, dramaturg din Germania, originar din România;

27 februarie - 100 de ani de la nașterea lui **Constantin Marin (27 februarie 1925, Bănești, Prahova - 1 ianuarie 2011, București)**, muzician, compozitor și dirijor de ansamblu coral român, fondator, dirijor și director al Corului Național de Cameră Madrigal timp de 47 de ani (1963 - 2011). A fost un specialist renumit în muzica renașcentistă, cântul gregorian și baroc, precum și muzica tradițională românească. Activitatea sa a fost apreciată entuziast de critici muzicali din întreaga lume, fiind distins cu numeroase premii și distincții interne și internaționale;

28 februarie - **Ziua Apărării Civile în România**

28 februarie - 75 de ani de la moartea lui **Ștefan Ciobanu (11/23 noiembrie 1883, Republica Moldova - 28 februarie 1950, București)**, istoric și academician român, autor al unor lucrări importante despre literatura română, demografia Basarabiei, susținător fervent al introducerii limbii române în școlile din Basarabia, vicepreședinte al Academiei Române între 1944-1948.

Petru MAIOR

scriitor, iluminist, istoric, filolog, teolog

- 204 de ani de la moarte -

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Date biografice: 1756, Târgu Mureș - 14 februarie 1821, Budapesta; istoric, filolog și scriitor român transilvănean, protopop greco-catolic de Reghin, reprezentant de frunte al Școlii Ardelene.

Studii: Căpușu de Câmpie, unde se stabilise tatăl său, devenit protopop de Iclod (Mureș). După studiile de la Colegiul Reformat din Târgu Mureș (1769-1772) și la Blaj (1771-1774), a urmat studiul filosofiei și teologiei la Colegiul „De Propaganda Fide” din Roma (1774-1779), apoi a făcut studii de drept la Universitatea din Viena (1779-1780).

Activitatea profesională: profesor de logică, metafizică și drept la gimnaziul din Blaj (între 1780-1785), preot în Reghin și protopop al

Gurghiului (între 1785 - 1809), „crăiesc revizor” (revizor crăiesc), cenzor și corector al cărților românești care se tipăreau la Buda (1809 - 1821).

A fost un important militant pentru drepturile românilor din Transilvania, participând alături de alți reprezentanți ai Școlii Ardelene la redactarea celebrei declarații de emancipare a românilor transilvăneni, *Supplex Libellus Valachorum*.

A publicat o serie de lucrări teologice, istorice, filologice, predici; a tradus și prelucrat lucrări cu caracter economic. În lucrările sale istorice a combătut opiniile lui Franz Josef Sulzer, Josef Karl Eder, Johann Christian von Engel și Jernej Kopitar, care contestau romanitatea și continuitatea românilor pe teritoriul fostei Dacii.

Lucrări teologice:

- *Procanon ce cuprinde în sine ceale ce sânt de lipsă spre înțelesul cel deplin și desăvârșit al canoanelor și a toată tocmeala bisericască spre folosul mai de seamă a românilor*, (1783, rămas în manuscris, a fost prima dată publicat de Constantin Erbiceanu la București, în 1894, apoi de preot profesor Grigorie Marcu, la Sibiu, 1948)

- *Protopapadichia, adică puterea, drepturile sau privileghioanele protopopilor celor românești din Ardeal* (1795, rămasă în manuscris, publicată fragmentar de preotul Grigore Silași în foaia "Sionul Românesc", Viena, (1865 - 1866)

- *Protopapadichia*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș, Cluj-Napoca, (1997)

- *Protopapadichia*, prefață de Pompiliu Teodor, bibliografie selectivă de Laura Stanciu, Alba Iulia, Muzeul Național al Unirii, (1998)

- *11 "iertăciuni"*, reeditată de Elie Dăianu, Cluj, (1906)

- *Didahii, adică învățături pentru creșterea fiilor, la îngropăciunea pruncilor morți*, ediție, studiu introductiv, glosar și note de Laura Stanciu și Ioan Adrian Circa, Cluj-Napoca, (2011)

- *Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului*, 3 vol., Buda, 1810 - 1811, cu 63 predici, reeditată de Elie Dăianu, în 2 volume, Cluj, (1906)

- *Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului*, ediție îngrijită de Laura Stanciu și Alin-Mihai Gherman, Cluj-Napoca, Editura Mega, (2017)

- *Istoria Bisericii românilor atât a cestor dincoace, precum și a celor dincolo de Dunăre*, Buda.

- *Petru Maior, Istoria bisericii românilor*, ediție îngrijită și studiu introductiv de Ioan Chindriș, București, (1995)

Lucrări istorico-filologice:

- *Istoria pentru începutul românilor în Dachia*, Buda, (1812)

- *Răspunsul la cârtirea care s-au dat asupra persoanei lui Petru Maior, autorul Istoriei celei pentru începutul românilor în Dachia*, Buda, 1814 (republicată de G. Bogdan-Duică, Cluj, (1923)
- *Animadversiones in Recesionem Historiae De origine Valachorum în Dacia*, Pesta, (1815)
- *Ortographia româna și latino-valachica una cum clavi qua penetralia originationis vocum reserantur*, Buda, 1819
- *Petru Maior, Scrieri*, ediție îngrijită de Florea Fugariu, București, 1976
- *Petru Maior, Scrisori și documente inedite*, ediție îngrijită de Nicolae Albu, București, (1968)
- *Petru Maior, Scripta minora: ars literaria, animadversiones, epistolarium, ultimae*, ediție îngrijită de Ioan Chindriș, București, (1995)

Traduceri și prelucrări:

- *Învățătură pentru prăsierea pomilor*, Haint Francisc, Buda, (1812)
- *Învățătură de a face sirup și zahăr din mustul tulleilor de cucuruz, după ce s-au cules cucuruzul de pre ei*, întocmită de Ioan Nep. Neuhold, Buda, (1812)
- *Disertație a lui Ioan Burger - M. D. despre zahăr, carele din must de tului de cucuruz și de jugastru*, Buda, (1813)
- *Învățătură despre agonisirea viței de vie și despre măiestria de a face vin, vinars și oțet*, întocmită de autorii Saptal, Rozier, Parmentier și Dussieux, Buda, (1813)
- *Învățătură pentru ferirea și doftoriiia boalelor celor ce se încing prin țeară și a celor ce se leagă și a unor boale sporadice, adică pe ici pe colo îmblătoare ale vitelor celor cu coarne precum și a cailor, a oilor și a porcilor*, Buda, (1816)
- *Întâmplările lui Telemah, fiul lui Ulise (Odissevs)*, întocmite de Fénelon, arhiepiscopul Cambrei, Buda, (1818).

1 martie - *Ziua Mărțișorului*

1 martie - *Ziua Mondială a Apărării și Protecției Civile*

1 martie - *Ziua Automobilistului Militar din Armata României*

- 1 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Solomon Marcus** (1 martie 1925, Bacău - 17 martie 2016, București), matematician român de etnie evreiască, membru titular al Academiei Române (2001). Deși domeniul principal al cercetărilor sale a fost analiza matematică, matematica și lingvistica computațională, a publicat numeroase cărți și articole pe diferite subiecte culturale, din poetică, lingvistică, semiotică, filosofie, istoria științei și a educației;
- 3 martie - *Ziua Mondială a Scriitorului*
- 3 martie - *Ziua Națională a Republicii Bulgaria*
- 3 martie - 50 de ani de la moartea lui **Németh László** (18 aprilie 1901, Baia Mare - 3 martie 1975, Budapesta, Ungaria), scriitor, dramaturg, eseist maghiar;
- 4 martie - 25 de ani de la moartea **Cellei Dima** (13 martie 1916, București - 4 martie 2000, București), actriță de film, radio, televiziune, scenă și voce;
- 5 martie - *Ziua Mondială a Eficienței Energetice*
- 5 martie - 100 de ani de la moartea lui **Gheorghe Munteanu-Murgoci** (20 iulie 1872, Vădeni, Brăila - 5 martie 1925, București), geolog, mineralog și pedolog român, care împreună cu Nicolae Iorga și Vasile Pârvan și-a înscris numele printre fondatorii Institutului de Studii Sud-Est Europene din București. A fost membru corespondent al Academiei Române;
- 6 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Kálmán György** (6 martie 1925, Budapesta, Ungaria - 19 februarie 1989, Budapesta, Ungaria), actor maghiar, laureat al premiilor *Kossuth* și *Jászai Mari*, distins cu titlurile de artist emerit și maestru al artei;
- 7 martie - 25 de ani de la moartea lui **Nicolae-Victor Teodorescu** (5/18 iulie 1908, București - 7 martie 2000, București), matematician, membru titular al Academiei Române (din 1963), care și-a dedicat cei peste 65 de ani de activitate Societății de Științe Matematice din România;
- 8 martie - *Ziua Internațională a Femeii*
- 9 martie - 25 de ani de la moartea lui **Ion Oarcăsu** (22 iunie 1925, Josenii Bârgăului, Bistrița-Năsăud - 9 martie 2000, Cluj-Napoca), critic literar, eseist și poet;

- 9 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Dimitrie Păcurariu (9 martie 1925, Șcheia, Suceava - 18 ianuarie 2002, București)**, eseist, istoric și critic literar;
- 11 martie - ***Ziua Europeană a Victimelor Terorismului***
- 11 martie - 25 de ani de la moartea lui **Victor Tufescu (19 noiembrie 1908, Botoșani - 11 martie 2000, București)**, geograf român, considerat întemeietorul geografiei moderne din România. S-a afirmat prin diferite activități, fiind președintele Comitetului Național Român de Geografie, apoi membru corespondent al Academiei Române;
- 11 martie - 75 de ani de la moartea lui **Heinrich Mann (27 martie 1871, Lübeck, Germania - 11 martie 1950, California, SUA)**, romancier german, autorul unor opere cu tematică socială, ale căror nuanțe critice au dus în cele din urmă la exilul lui, în 1933;
- 12 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Constantin Chiriță (12 martie 1925, Ibănești, Vaslui - 14 noiembrie 1991, Königswinter, Germania)**, prozator, scriitor, romancier, scenarist, eseist;
- 13 martie - 50 de ani de la moartea lui **Ivo Andrić (10 octombrie 1892, Bosnia - 13 martie 1975, Belgrad)**, scriitor sârb, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1961);
- 13 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Petre P. Panaitescu (13 martie 1900, Iași - 14 noiembrie 1967, București)**, istoric medievist, slavist, literat, editor de texte vechi românești cu conținut istoric, profesor universitar, membru corespondent (din 1934) al Academiei Române;
- 13 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Giorgos Seferis (13 martie 1900, Turcia - 20 septembrie 1971, Grecia)**, poet grec contemporan, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1963);
- 15 martie - ***Ziua Mondială a Drepturilor Consumatorilor***
- 15 martie - ***Ziua Maghiarilor de pretutindeni***
- 17 martie - ***Ziua Națională a Irlandei: Ziua Sf. Patrick***

- 19 martie - 75 de ani de la moartea lui **Walter Haworth** (19 martie 1883, Anglia - **19 martie 1950**, Anglia), chimist britanic, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1937**);
- 19 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Frédéric Joliot-Curie** (**19 martie 1900**, Paris, Franța - 14 august 1958, Paris, Franța), chimist și fizician francez, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1935**), împreună cu soția sa, Irène Joliot-Curie;
- 20 martie - ***Ziua Internațională a Francofoniei***
- 20 martie - ***Ziua Internațională a Teatrului pentru Copii și Tineret***
- 20 martie - ***Ziua Internațională a Astrologiei***
- 21 martie - ***Ziua Internațională a Poeziei***
- 21 martie - 25 de ani de la moartea lui **Mircea Zăciu** (27 august 1928, Oradea - **21 martie 2000**, Cluj), critic și istoric literar, membru de onoare al Academiei Române;
- 21 martie - ***Ziua Internațională pentru Eliminarea Discriminării Rasiale***
- 21 martie - ***Ziua Mondială a Copiilor cu Sindromul Down***
- 22 martie - ***Ziua Mondială a Apei***
- 23 martie - ***Ziua Mondială a Meteorologiei***
- 23 martie - 125 de ani de la nașterea lui **Erich Fromm** (**23 martie 1900**, Frankfurt, Germania - 18 martie 1980, Muralto, Elveția), psiholog social german, psihanalist, sociolog, filosof umanist și socialist democrat. A fost asociat cu Școala de teorie critică din Frankfurt;
- 24 martie - ***Ziua Mondială de Luptă împotriva Tuberculozei***
- 25 martie - ***Ziua Poliției Române***
- 25 martie - ***Ziua Națională a Republicii Elene***
- 25 martie - 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe A. M. Ciobanu** (**25 martie 1925**, Roman - 30 august 2020, Roman), profesor român, care și-a consacrat eforturile promovării activităților culturale. S-a făcut remarcant pe plan local și ca eseist, publicist, critic de artă, muzicolog și scriitor;
- 27 martie - ***Ziua Mondială a Teatrului***
- 27 martie - 150 de ani de la moartea lui **Edgar Quinet** (17 februarie 1803, Franța - **27 martie 1875**, Versailles, Franța), reputat

scriitor, istoric și om politic francez. A rămas cunoscut și ca filoromân, atât prin scrierile sale, cât și prin sprijinul moral pe care l-a acordat generației de la 1848 din Țările Române;

28 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Nicolae Rotaru (28 martie 1950, Leordeni, Argeș)**, scriitor și jurnalist, membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști. A publicat peste 120 de cărți de poezie, proză, eseistică și alte genuri. Este profesor universitar, specialist în comunicare, psihosociologie și management organizațional. Este și un rebusist asiduă (autor a peste o mie de careuri și a numeroase probleme de enigmistică), titular de rubrică în revista *Rebus*;

28 martie - 75 de ani de la nașterea lui **Ambrus Lajos (28 martie 1950, Gyula, Ungaria)** scriitor, romancier și jurnalist maghiar;

29 martie - 50 de ani de la moartea lui **Radu Gyr**, pseudonimul literar al lui Radu Demetrescu (2 martie 1905, Câmpulung, Muscel - **29 aprilie 1975, București**), poet, dramaturg, eseist, ziarist și politician;

30 martie - 100 de ani de la moartea lui **Rudolf Steiner (25/27 februarie 1861, Austria - 30 martie 1925, Elveția)**, filosof, esoterist, artist, pedagog și gânditor social austriac, fondator al antroposofiei, pedagogiei Waldorf, euritmiei, agriculturii biodinamice și medicinei antroposofice.

Gavril CADARIU

actor, regizor, director de teatru

- 67 de ani de la naștere -

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Date biografice: 21 martie 1958, Harghita - 1 mai 2024, Târgu Mureș; actor, regizor de teatru și directorul Teatrului pentru Copii și Tineret Ariel (1998-2023); conferențiar universitar al Universității de Arte Târgu Mureș - departamentul de teatru și arte vizuale; directorul executiv al Fundației *Dramafest*; coordonator al Centrului de Exploatare Teatrală; regizor la Teatrul "Radu Stanca" din Sibiu (1995-1997).

Studii: Liceul industrial la Târgu Mureș, AAT Târgu Mureș - Facultatea de regie teatru.

Activitatea profesională: regizor tehnic la Academia de Teatru (1980-1990); regie de teatru în cadrul AAT Târgu Mureș (1990-1995).

În cariera de cadru didactic al Universității de Arte din Târgu Mureș, care a început în 2002, a fost mentorul studenților de la clasele de artele spectacolului - Regie.

A regizat mai multe spectacole la Teatrul Studio cu studenții - actori.

Gavril Cadariu a regizat și spectacole de teatru, de animație, precum și spectacole radiofonice, fiind nominalizat la premiul *Uniter* pentru spectacol radiofonic în 2006.

În 2011 a fost regizor invitat la un atelier de arta actorului la Universitatea din Connecticut, SUA. A participat constant la festivaluri în România și în afara țării (Ungaria, Austria, Germania, Macedonia, Republica Moldova).

Premii:

- Premiul II la festivalul *Alegoria*, Bistrița (1992)
- Premiul Fundației *Guga* pentru regia spectacolului *Moartea d-lui Platfus* la Sf. Gheorghe

Piese regizate:

- *Proscrisa* de Saviana Stănescu
- *Făptașii* de Thomas Janigk
- *Zurinka*
- *Voci* (2008)
- *Flautul fermecat* (2008)
- *Cel mai frumos cadou* (2006)
- *Amalia respiră adânc*
- *Animale de hârtie* (2009)

Studii și articole:

- *Premieră la Ariel*. În Cuvântul liber, 22 iunie 2006, p. 2

În anul 2024 i se acordă post mortem distincția de „Cetățean de Onoare” al orașului Târgu Mureș.

1 aprilie - *Ziua Internațională a Păsărilor*

1 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru A. Philippide** (1 aprilie 1900, Iași - 8 februarie 1979, București), poet, scriitor

și traducător, membru corespondent (1955) și titular (1963) al Academiei Române, președintele Secției Literare a Academiei, laureat al Premiului Herder (1967). Este fiul lingvistului și filologului Alexandru Philippide;

- 1 aprilie - 150 de ani de la nașterea lui **Edgar Wallace** (1 aprilie 1875, Greenwich, Anglia - 10 februarie 1932, Hollywood, Statele Unite), scriitor englez de thriller și romane polițiste, regizor și jurnalist;
- 2 aprilie - *Ziua Internațională a Cărții pentru Copii și Tineret*
- 2 aprilie - *Ziua internațională de Conștientizare a Autismului*
- 3 aprilie - *Ziua Jandarmeriei Române*
- 4 aprilie - *Ziua Academiei Române*
- 6 aprilie - *Ziua NATO în România (prima duminică din luna aprilie)*
- 7 aprilie - *Ziua Mondială a Sănătății*
- 8 aprilie - *Ziua Mondială a Rromilor*
- 9 aprilie - *Ziua Universității de Arte din Târgu-Mureș*
- 9 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Cassian Maria Spiridon** (9 aprilie 1950, Iași), poet, eseist, director și editor;
- 9 aprilie - 100 de ani de la nașterea **Emiliei Pavel** (9 aprilie 1925, Popești, Iași - 16 octombrie 2014, Iași), cercetător în etnografie și folclor;
- 9 aprilie - 100 de ani de la nașterea lui **Béldi Miklós** (9 aprilie 1925, Târnăveni - 22 august 2007, Cluj-Napoca), profesor, ornitolog, biolog. Provine dintr-o familie de aristocrați;
- 11 aprilie - 25 de ani de la moartea lui **Constantin Maximilian** (2 august 1928, București - 11 aprilie 2000, București), medic, genetician român, membru corespondent al Academiei Române. A fost unul din pionierii relansării bioeticii în România;
- 11 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Márai Sándor** (11 aprilie 1900, Ungaria - 21 februarie 1989, California, SUA), unul din cei mai de seamă poeți, scriitori și dramaturgi maghiari;
- 12 aprilie - *Ziua Internațională a Aviației și Cosmonauticii*
- 13 aprilie - *Ziua Internațională a Rock-n-Roll-ului*

- 13 aprilie - 25 de ani de la moartea lui **Giorgio Bassani** (4 martie 1916, Bologna, Italia - **13 aprilie 2000**, Roma, Italia), nuvelist, poet, eseist și editor italian;
- 13 aprilie - 175 de ani de la nașterea lui **Bernát Alexander** (**13 aprilie 1850**, Ungaria - 27 octombrie 1927, Budapesta, Ungaria), filozof, estetician, scriitor și publicist maghiar;
- 14 aprilie - 75 de ani de la nașterea scriitoarei **Carmen Daniela Crăsnaru** (**14 aprilie 1950**, Craiova), scriitoare, traducătoare, diplomat cultural și om politic din România, cu o impresionantă producție literară care cuprinde poezie, proza și proză scurtă precum și poezie pentru copii. A tradus în limba engleză și este laureată a unor premii importante, printre care Premiul Academiei Române pentru întreaga activitate (1991) și Premiul pentru literatură al Fundației *Rockefeller* (1994);
- 14 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Esterházy Péter**, conte de Galántha și Fraknó (**14 aprilie 1950**, Budapesta - 14 iulie 2016, Budapesta, Ungaria), scriitor și publicist maghiar, membru al Bibliotecii virtuale gratuite a Academiei Literare Digitale Ungare;
- 15 aprilie - ***Ziua Internațională a Culturii***
- 15 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Ciobanu** (**15 aprilie 1950**, București, România - 9 ianuarie 1991 Geneva, Elveția), pictor, sculptor și scriitor;
- 16 aprilie - 50 de ani de la moartea lui **Octav Pancu - Iași** (14 aprilie 1929, Iași - **16 aprilie 1975**), scriitor, publicist și scenarist, important autor de literatură pentru copii în anii 1950 -1960;
- 17 aprilie - 175 de ani de la nașterea lui **Dimitrie R. Rosetti**, cunoscut și sub pseudonimul Max, (**17 aprilie 1850**, București - 1934, București), publicist și dramaturg român;
- 18 aprilie - ***Ziua Internațională a Monumentelor și Locurilor Istorice***
- 20 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Constantin S. Nicolaescu-Plopșor** (**20 aprilie 1900**, Plopșor, Dolj - 30 mai 1968, București), om de știință complex, arheolog, istoric, etnograf, folclorist, antropolog, geograf, membru corespondent al Academiei Române;
- 22 aprilie - ***Ziua Mondială a Planetei Pământ (Earth Day)***

- 22 aprilie - 175 de ani de la nașterea poetei **Veronica Micle (22 aprilie 1850, Năsăud - 3 august 1889, Văratec, Neamț)**, poetă, a publicat poezii, nuvele și traduceri în revistele vremii;
- 23 aprilie - **Ziua Forțelor Terestre Române**
- 23 aprilie - **Ziua Națională a Bibliotecarului Român**
- 23 aprilie - **Ziua Mondială a Cărții și a Dreptului de Autor**
- 23 aprilie - **Ziua Solidarității Tineretului**
- 24 aprilie - 75 de ani de la nașterea lui **Ștefan Dumitrescu (24 aprilie 1950, Valea Mare, Vâlcea)**, scriitor român contemporan, publicând o operă impresionantă ca număr, dar și ca gen literar. S-a remarcat deopotrivă ca poet, prozator, dramaturg, eseist, critic și istoric literar, filozof și analist politic;
- 24 aprilie - 450 de ani de la nașterea lui **Jakob Böhme (24 aprilie 1575, Polonia - 17 noiembrie 1624, Görlitz, Germania)**, filozof german, considerat cel mai important reprezentant al filozofiei mistice germane după Meister Eckhart;
- 25 aprilie - **Semnarea Tratatului de Aderare a României la Uniunea Europeană** (intrat în vigoare la 1 ianuarie 2007)
- 25 aprilie - **Ziua Justiției Militare**
- 25 aprilie - 125 de ani de la nașterea lui **Wolfgang Ernst Pauli (25 aprilie 1900, Viena - 15 decembrie 1958, Zürich, Elveția)**, fizician austriac care s-a remarcat prin teoria spinului, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1945);
- 26 aprilie - **Ziua Mondială a Proprietății Intelectuale**
- 27 aprilie - **Ziua Mondială a Orașelor Înfrățite (ultima duminică a lunii aprilie)**
- 27 aprilie - **Ziua Națională a Olandei**
- 27 aprilie - 25 de ani de la moartea lui **Ovid S. Crohmălniceanu (16 august 1921, Galați - 27 aprilie 2000, Berlin, Germania)**, critic și istoric literar român de origine evreiască;
- 29 aprilie - **Ziua Mondială a Dansului**
- 29 aprilie - **Ziua Veteranilor de Război**
- 29 aprilie - 50 de ani de la moartea lui **Radu Gyr** (pseudonimul literar al lui Radu Demetrescu; 2 martie 1905, Câmpulung, Muscel - 29 aprilie 1975, București), poet, dramaturg, eseist, ziarist;

30 aprilie - *Ziua Infanteriei Române*

30 aprilie - *Ziua Internațională a Jazz-ului*

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

DÓSA Géza

pictor

- 154 de ani de la moarte -

Date biografice: 1846, Aiud - 12 aprilie, 1871 la Târgu Mureș; pictor.

Studii: Colegiul Reformat din Târgu Mureș, avându-l profesor pe Gulyás Károly. S-a format la Școala din Baia Mare. Demonstrează că are un simț artistic deosebit încă de la vârsta de 10 ani, devenind elevul lui Simó Ferenc la Școala de Desen din Cluj.

Activitatea profesională: din anul 1861 va fi timp de trei ani asistentul profesorului de desen Péterfi Károly la Colegiul Reformat. Studii de specialitate la Academii de Belle Arte din Viena (1866-1868) și München la clasa de studiu antic (1869), unde artistul reușește să asimileze temeinic elementele limbajului artistic și tehnic de ordine geometrică și cromatică.

Între 1870-1871 realizează în Transilvania principalele lucrări ale creației sale cu un grad accentuat de modernitate.

L-a înspiat pe Roth Miksa pentru vitraliul din Palatul Culturii Târgu Mureș cu titlul „Bethen Gábor și oamenii de știință”.

Expoziții comemorative la Cluj (1941) și la Budapesta (1944).

În data de 21 octombrie 2016 a fost inaugurată Galeria *Dósa Géza*, în aripa dreaptă a Palatului Culturii, etajul II. Expoziția va fi deschisă permanent.

Galeria *Dósa Géza* cuprinde un număr de peste 30 de lucrări în spațiul nou, special amenajat, într-o abordare cromatică și de panotare modernă, cu un climat special creat lucrărilor de grafică preponderente. Ele provin din achiziții și donații.

În virtutea bune și vechi colaborări cu Galeria Națională Ungară din Budapesta, pentru a întregi viziunea asupra creației artistului, sunt expuse câteva reproduceri ale unor lucrări aflate în patrimoniul instituției maghiare - „Bethlen Gabor printre savanți”.

Tot în sensul unei mai cuprinzătoare imagini a creației de autor și în sensul dialogului public, privat a fost inclusă temporar o lucrare dintr-o colecție târgumureșeană privată cu o foarte rafinată armonie cromatică - „Fetiță cu tavă.”

Din păcate, un număr însemnat din lucrările realizate în viața tragic de scurtă a lui Dósa Géza s-au pierdut.

Artistul Dósa Géza face parte din rândul artiștilor târgumureșeni stinși din viață timpuriu, cu un destin zbuciumat, dar care, în scurta sa existență de doar 25 de ani, a reușit să demonstreze o bună parte a adevăratului talent; mărturie stau studiile, schițele, compozițiile și lucrările sale finite, străduindu-se să fie în consonanță cu contextul artei moderne a timpului.

Un instrument foarte util pentru aprofundarea expoziției este albumul „Dósa Géza”, a cărei autoare este istoricul de artă Szinyei Merse Anna, album de autor care optează pentru prezentarea cât mai amănunțită și mai documentată a vieții și creației artistului, fiind o prelucrare pe baze teoretice a moștenirii artistului, cu precizări de specialitate și prezentări ale fiecărei etape din creația lui Dósa Géza, repere biografice și reproduceri ale lucrărilor existente atât în patrimoniul Muzeului de Artă târgumureșean, cât și în cel budapestan.

- 1 mai - *Ziua Internațională a Solidarității Oamenilor Muncii*
- 2 mai - *Ziua Națională a Tineretului*
- 3 mai - *Ziua Mondială a Libertății Presei*
- 4 mai - *Ziua Mamei (prima duminică din luna mai)*
- 4 mai - *Ziua Mondială a Râsului (prima duminică din luna mai)*
- 4 mai - *Ziua Națională a Inimii în România*
- 5 mai - *Ziua Europeană de Conștientizare pentru Drepturi Egale ale Persoanelor cu Deficiențe*
- 6 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Bolocan (6 mai 1925** Tâmba, Mehedinți - 14 decembrie 2000), lingvist și lexicograf român, care s-a distins mai cu seamă prin contribuțiile sale în slavistică și la studiul toponimelor și onomasticii în limba română;
- 7 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tohăneanu (7 mai 1925,** Galați - 27 august 2008, Timișoara), lingvist, eseist,

specializat în stilistică literară, traducător, scriitor și profesor universitar;

8 mai - *Ziua Internațională a Muzeelor*

8 mai - *Ziua Mondială a Crucii Roșii și Semilunii Roșii*

8 mai - *Ziua Victoriei împotriva Fascismului (1945)*

9 mai - *Ziua Independenței României (1877)*

9 mai - *Ziua Europei (Ziua Schuman)*

10 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Tohăneanu (7 mai 1925, Galați - 27 august 2008, Timișoara)**, lingvist, eseist, traducător, scriitor și profesor universitar;

11 mai - *Ziua Tatălui (a doua duminică a lunii mai)*

11 mai - *Ziua Adolescentului (a doua duminică a lunii mai)*

11 mai - 100 de ani de la nașterea **Luciliei Georgescu - Stănculeanu (11 mai 1925, Țibănești, Brăila - 10 noiembrie 2002, București)**, cercetătoare, folcloristă și etnomuzicologă;

12 mai - *Ziua Internațională a Asistenței Medicale (Nurse Day)*, aniversarea zilei de naștere a fondatoarei profesiei, **Florence Nightingale, 12 mai 1820**;

12 mai - 325 de ani de la moartea lui **John Dryden (9 august 1631 - 12 mai 1700)**, poet, dramaturg și critic literar englez, reprezentant al clasicismului, considerat părintele criticii literare engleze;

14 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Nemeskürty István (14 mai 1925, Budapesta - 8 octombrie 2015, Budapesta)**, scriitor premiat cu Premiul *Kossuth*, istoric literar, scenarist de film, profesor universitar;

14 mai - 100 de ani de la moartea lui **Henry Rider Haggard (22 iunie 1856, Breckland, Anglia - 14 mai 1925, Londra, Anglia)**, scriitor englez de romane de aventuri cu acțiunea în locuri exotice, predominant în Africa;

15 mai - *Ziua Internațională a Familiei*

15 mai - *Ziua Internațională de Acțiune pentru Climă*

15 mai - *Ziua Internațională a Latinității*

15 mai - *Ziua Națională a Medicului Veterinar*

15 mai - *Ziua Poliției Militare Române*

- 15 mai - *Ziua Chimiștilor Militari*
- 15 mai - *Ziua Europeană pentru Depistarea Melanomului*
- 15 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Savin Bratu (15 mai 1925, Roman - 4 martie 1977, București)**, editor, critic și istoric literar român de origine evreiască;
- 15 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Arthur Kreindler (15 mai 1900, București - 28 mai 1988, București)**, medic neurolog român, de origine evreu, academician, profesor de neurologie la Institutul de Medicină și Farmacie din București, director al Institutului de Cercetări în Neurologie al Academiei Române;
- 16 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Johannes Georg Bednorz (16 mai 1950, Neuenkirchen, Germania)**, fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică în **1987**, împreună cu Karl Alexander Müller, pentru reușitele lor în descoperirea proprietăților de supraconductibilitate în materialele ceramice;
- 16 mai - 125 de ani de la nașterea lui **Aurel Ciupe (16 mai 1900, Lugoj 18 iulie 1988, Cluj)**, artist vizual, curator de artă, educator, pictor și desenator;
- 17 mai - *Ziua Mondială a Telecomunicațiilor și a Societății Informaționale*
- 17 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Michel de Certeau (17 mai 1925, Chambéry, Franța - 9 ianuarie 1986, Paris, Franța)**, istoric, antropolog și filozof francez, preot iezuit, cunoscut pentru studiile sale de istorie religioasă;
- 19 mai - 50 de ani de la moartea lui **Traian Mihăilescu (17 noiembrie 1916, Brăila - 19 mai 1975, Iași)**, dirijor, compozitor, violonist și profesor, membru fondator al unor importante instituții muzicale, membru al Uniunii Compozitorilor și Muzicologilor din România;
- 20 mai - *Ziua Internațională a Metrologiei*
- 21 mai - *Ziua Mondială a Diversității Culturale pentru Dialog și Dezvoltare*
- 21 mai - 25 de ani de la moartea scriitoarei **Barbara Cartland (9 iulie 1901, Edgbaston, Anglia - 21 mai 2000, Hertfordshire, Anglia)**, scriitoare engleză, cunoscută pentru numeroasele ei romane de dragoste;

- 21 mai - 100 de ani de la nașterea lui **Mihai V. Ionescu (21 mai 1925, Ploiești - 19 februarie 2003, București)**, jurnalist sportiv, scriitor de cărți pe teme sportive;
- 21 mai - 125 de ani de la nașterea **Almei Cornea-Ionescu (21 mai 1900, Budapesta, Ungaria - 19 iulie 1977, Timișoara)**, compozitoare, pianistă, profesoară și critic muzical;
- 22 mai - **Ziua Internațională pentru Diversitate biologică**
- 24 mai - **Ziua Europeană a Parcurilor**
- 24 mai - 50 de ani de la moartea lui **Korcsmáros Pál (22 mai 1916, Budapesta, Ungaria - 24 mai 1975, Budapesta, Ungaria)**, grafician, ilustrator de carte, artist de benzi desenate și jurnalist maghiar;
- 25 mai - **Ziua Românilor de Pretutindeni (ultima duminică a lunii mai)**
- 26 mai - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Dur (26 mai 1950, Poiana, Gorj)**, profesor universitar, critic și eseist. Activează în istoria filosofiei, istoria culturii române, estetică, critică literară și filosofică, critică media și mentalitate (post)totalitară românească;
- 27 mai - **Ziua Națională de comemorare a voievodului Mihai Viteazul**
- 29 mai - **Ziua Internațională a Forțelor ONU de Menținere a Păcii**
- 31 mai - **Ziua Mondială fără Tutun**
- 31 mai - **Ziua Geniștilor** (la 31 mai 1859, sub domnia lui Alexandru Ioan Cuza, se înființează prima unitate de geniu din armata română)

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Ion VLASIU

dirijor

- 117 de ani de la naștere -

Date biografice: 6 mai 1908, Lechința, județul Mureș - 18 decembrie 1997, București); sculptor, pictor și scriitor român.

Studii: clasele primare în Lechința și Ogra sub ocrotirea bunicilor (fiind orfan de ambii părinți).

După școala de arte și meserii de la Târgu Mureș și-a continuat studiile la Academia de Arte Frumoase din Cluj (1928 - 1930) la clasa profesorului Romulus Ladea.

Activitatea profesională: muncitor la Atelierele principale CFR din Cluj (1926-1928).

Deschide prima expoziție personală de sculptură la Târgu Mureș, semnând cu pseudonimul Lukian Vlasiu (1932). Participă la numeroase expoziții de sculptură, desen, pictură la Cluj, București, Timișoara, Sighișoara, Brașov.

Editează la Cluj în colaborare cu alți artiști, revista de avangardă „Herald” în care semnează cu pseudonimul Saul Palaghia (1933). Deschide o școală liberă de sculptură la Cluj (1936).

Călătorește în străinătate la studii: la Praga, Belgrad, Budapesta, Zagreb, Veneția, Milano și Paris (1936-1938). La Paris participă cu trei sculpturi în lemn la *Exposition Internationale de la Galerie Contemporaine*, expoziție personală de pictură și sculptură în piatră la Salon des Tuileris.

Tot la Paris acolo scrie și romanul autobiografic *Am plecat din sat* (1938)

Este numit profesor la Academia de arte frumoase din Timișoara (1938-1939). Ilustrează *Antologia poezilor tineri din Ardeal* (1939). Este primit în Asociația Scriitorilor din București (1940). Este numit inspector al Muzeelor din Transilvania (1942). Este redactor șef la revista *Arta Uniunii Artiștilor Plastici* (1963).

A primit numeroase premii artistice și literare, ordine și medalii:

- Premiul I al Academiei pentru sculptură (1928)
- Premiul Academiei Române pentru volumul *Am plecat din sat* (1939)
- Premiul I pentru bustul lui Puskin (1945)
- Ordinul “Meritul Cultural” clasa II (1968)
- Titlul de *Artist Emerit* și medalia comemorativă “Eminescu-Creangă” (1969)
 - Premiul II pentru sculptură la Expoziția de artă plastică ardeleană, organizată de *Astra* la Cluj (1939)
 - A fost distins cu Ordinul Meritul Cultural clasa I pentru merite deosebite (1971)

Opera sculpturală (selecție):

- Maternitate, Parcul Floreasca
- Maternitate, Grădina Icoanei
- Maternitate (București, 1958) - se află în Parcul Floreasca
- Horia, Cloșca și Crișan (Cluj, 1974)
- Monumentul Unirii (Blaj, 1975)
- Monumentul lui Aurel Vlaicu (Târgu-Mureș 1976)
- Ion Creangă (Piatra Neamț, 1983)

Monumentul lui Constantin Romanu Vivu - martir al Revoluției de la 1848-1849 este opera artistului, fiind dezvelit în Sângeorgiu de Mureș, în septembrie 1989, localitatea în care revoluționarul a fost executat.

Opera literară:

A debutat cu versuri în revista „O lume nouă“, în 1930.

Proză:

- *Am plecat din sat*, roman, 1938
- *Poveste cu năluci*, 1941
- *Drum spre oameni*, 1962
- *O singură iubire*, 1965
- *Puiul de veveriță*, 1967
- *În spațiu și timp*, jurnal, vol. I 1970, vol. II 1971, vol. III 1973, vol. IV

1987

- *Ghicitori pentru copii*, 1971
- *Lumea poveștilor*, 1972
- *Cartea de toate zilele*, 1984
- *Monolog asimetric*, 1988
- *Obraze și măști*, 1995
- *Succes moral*, 1985
- *Vlăsiile și alte poeme*, 2004

1 iunie - *Ziua Internațională a Copilului*

1 iunie - 50 de ani de la moartea lui **Eugen Filotti** (28 iulie 1896, București, România - **1 iunie 1975**, Paris, Franța), diplomat, publicist și scriitor;

1 iunie - 150 de ani de la nașterea lui **Constantin Lacea** (**1 iunie 1875**, Brașov - 28 ianuarie 1950, Brașov), lingvist și filolog, membru de onoare al Academiei Române din 1939;

2 iunie - *Ziua Eroilor*

3 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Merton Howard Miller** (16 mai 1923, Boston, Massachusetts, SUA - **3 iunie 2000**, Chicago,

Illinois, SUA), economist american, laureat al Premiului Nobel pentru economie (1990);

4 iunie - *Ziua Internațională a Copiilor Victime ale Agresiunii*

4 iunie - *Ziua Tratatului de la Trianon*

4 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Harag György** (4 iunie 1925, Marghita - 7 iulie 1985, Târgu Mureș), regizor, traducător și actor de teatru maghiar din România;

4 iunie - 100 de ani de la moartea lui **Gheorghe Dima** (28 decembrie 1847, Brașov - 4 iunie 1925, Cluj), compozitor, dirijor și pedagog, membru de onoare al Academiei Române din 1919;

5 iunie - *Ziua Națională a Învățătorului* (din 2008)

5 iunie - *Ziua Mondială a Mediului*

5 iunie - *Ziua Națională a Regatului Danemarcei*

5 iunie - 75 de ani de la moartea lui **Bánffy Miklós**, conte de Losoncz, (30 decembrie 1873, Cluj - 5 iunie 1950, Budapesta), scriitor, grafician, scenograf și politician maghiar. A fost ultimul proprietar al Castelului de la Bonțida, membru al familiei Bánffy;

5 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Gábor Dénes** (5 iunie 1900, Budapesta, Ungaria - 9 februarie 1979, Londra, Anglia), fizician și inventator maghiar de origine iudaică, celebru pentru inventarea holografiei, pentru care a primit Premiul Nobel pentru Fizică (1971);

5 iunie - 125 de ani de la moartea lui **Stephen Crane** (1 noiembrie 1871 - 5 iunie 1900), prozator și poet american, promotor al naturalismului și realismului în literatura americană;

6 iunie - *Ziua Națională a Suediei*

6 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Frédéric Dard**, cunoscut sub pseudonimul San Antonio, (29 iunie 1921, Franța - 6 iunie 2000, Elveția), prolific scriitor francez de romane polițiste. A scris aproape 200 de cărți numai despre aventurile personajului său, alter ego - comisarul San Antonio;

6 iunie - 150 de ani de la nașterea lui **Thomas Mann** (6 iunie 1875, Lübeck, Germania - 12 august 1955, Zürich, Elveția), romancier și eseist german, unul dintre marii scriitori ai secolului al XX-lea, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1929);

- 7 iunie - 25 de ani de la moartea lui **Radu Selejan** (5 octombrie 1935, Brad, Hunedoara - **7 iunie 2000**, Sibiu), scriitor, poet și ziarist sibian. A colaborat la ziarul Tribuna din Sibiu. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România din anul 1969, iar în 1973 a fost premiat de Uniunea Scriitorilor - filiala Brașov;
- 8 iunie - *Ziua Mondială a Oceanelor*
- 10 iunie - *Ziua Eroilor*
- 10 iunie - *Ziua Parașutiștilor Militari Români*
- 10 iunie - *Ziua Mondială Art Nouveau*
- 11 iunie - 75 de ani de la nașterea lui **Dumitru Otovescu** (**11 iunie 1950**, Căciulata, Dolj), sociolog, editor și publicist român, profesor universitar doctor și conducător de doctorat la Facultatea de Științe Sociale a Universității din Craiova;
- 14 iunie - *Ziua Mondială a Donatorului de Sânge*
- 15 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Passuth László** (Budapesta, **15 iunie 1900** -Balatonfüred, 19 iunie 1979), scriitor, romancier și traducător maghiar, reprezentant al realismului istoric, autor a numeroase și apreciate romane istorice;
- 16 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Anatol Emilian Baconsky** (**16 iunie 1925**, Cofa, Basarabia - 4 martie 1977, București), eseist, poet, prozator, publicist, teoretician literar și traducător de orientare modernistă, asociat și cu mișcarea suprarealistă din România;
- 17 iunie - *Ziua Mondială pentru Combaterea Deșertificării și a Secetei*
- 17 iunie - 50 de ani de la nașterea lui **Lucian Dan Teodorovici** (**7 iunie 1975**, Rădăuți, Suceava), scriitor, regizor și scenarist contemporan. Este director al Muzeului Național al Literaturii Române din Iași din 2017, manager al Festivalului Internațional de Literatură și Traducere Iași și coordonator al colecției „Ego. Proză” de la Editura Polirom;
- 17 iunie - 100 de ani de la moartea lui **Anghel I. Saligny** (9 aprilie 1854, Șerbănești, județul Galați, Moldova - **17 iunie 1925**, București), academician, inginer constructor, ministru și pedagog român, considerat unul dintre pionierii tehnicii mondiale în proiectarea și construcția podurilor și silozurilor cu

structură metalică, respectiv de beton armat, unul dintre întemeietorii ingineriei românești;

20 iunie - **Ziua Mondială a Refugiaților**

21 iunie - **Ziua Muzicii Europene**

22 iunie - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Oarcăsu** (22 iunie 1925, Josenii Bârgăului, Bistrița-Năsăud - 9 martie 2000, Cluj-Napoca), critic literar, eseist și poet;

23 iunie - 75 de ani de la nașterea lui **Alexandru Bantoș** (23 iunie 1950, Hiliuți, Moldova), publicist moldovean, editor, redactor-șef al revistei de știință și cultură „Limba Română”, director al Casei Limbii Române „Nichita Stănescu”;

24 iunie - **Ziua Avocatului Român**

24 iunie - **Ziua Internațională a lei**

25 iunie - **Ziua umorului maghiar - Ziua de naștere a lui Karinyth Frigyes (25 iunie 1887)**

25 iunie - **Ziua internațională a navigatorului** ("Day of the Seafarer")

25 iunie - 75 de ani de la nașterea lui **Bába Iván** (25 iunie 1950, Teplice, Cehia), scriitor, redactor, traducător și critic literar maghiar;

26 iunie - **Ziua Internațională de Luptă împotriva Abuzului și Traficului Illicit de Droguri**

26 iunie - **Ziua Internațională pentru Susținerea Victimelor Torturii**

26 iunie - **Ziua internațională de Colaborare în favoarea Păcii și Democrației**

26 iunie - **Ziua Drapelului Național al României**

27 iunie - **Ziua Mondială a Pescuitului**

29 iunie - **Ziua Lucrătorilor din Penitenciarele din România**

29 iunie - **Ziua Internațională a Dunării**

29 iunie - 125 de ani de la nașterea lui **Antoine de Saint-Exupéry** (29 iunie 1900, Lyon, Franța - 31 iulie 1944, Franța), poet, jurnalist, aristocrat, romancier și eseist francez, aviator căzut pe frontul antifascist. S-a făcut cunoscut unui cerc larg de cititori în special datorită povestirii „Le Petit Prince“ („Micul

Print“, 1943), una din cele mai răspândite cărți din lume, tradusă în trei sute șazeci și una de limbi;

30 iunie - 50 de ani de la moartea lui **Miron Nicolescu** (27 august 1903, Giurgiu - **30 iunie** 1975, București), matematician, profesor, doctor docent în matematică, membru titular al Academiei Române.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Anton BADEA

muzeograf, cercetător

- 94 de ani de la naștere -

Date biografice: 23 iunie 1931, București - 1993 Reghin; muzeograf, cercetător.

Studii: a absolvit Școala Medie Tehnică Agricolă; UBB Cluj Napoca - Facultatea de Istorie (1973).

Activitatea profesională: a înființat Muzeul Etnografic din Reghin (1960), dedicându-se căutării și descoperirii creațiilor locuitorilor din Valea Mureșului, Valea Beicii, Gurghiului și a Luțului, din Munții Călimani și Câmpia Transilvaniei.

A adunat numeroase obiecte din diferite domenii: ocupații de bază (agricultură, creșterea animalelor, plugărit, lucrul la pădure), ocupații secundare (culesul din natură, albinărit, pescuit, vânătoare), meșteșuguri populare (dulgherit, fierărie, olărit, cojocărit, sumănărit, țesut, brodat), unelte și instalații tehnice, costume populare, țesături, icoane pe sticlă.

A constituit o colecție formată din 4.300 piese muzeale, 11 filme pe 16 mm, aprox. 5.000 diapozitive, peste 15.000 filme fotografice.

A realizat numeroase expoziții temporare: Arta populară din zona Văii Gurghiului (1966), Unelte și tehnică populară de pe Valea Mureșului și Câmpia Transilvaniei (1972), Arta lemnului (1975), Obiceiuri tradiționale de pe Mureș și Câmpie (1977), Arhitectura populară de pe Mureșul Superior și Câmpia Transilvaniei (1980), Arta cojocăritului (1981), Imagini din istoricul agriculturii, păstoritului și albinăritului (1984), Ornamentica populară, mărturia permanenței românești pe aceste meleaguri (1989).

A lăsat o arhivă etnografică bogată; fișele cu descrierea obiectelor erau însoțite de imagini fotografice, desene și schițe. A realizat 66 filme etnografice, cuprinzând 23 de teme: Plugarul, Cununa de la secerat,

Treieratul cu îmblăciul, Pescuitul cu ostia, Vânătoare de albine, Jocuri de priveghi.

Studii și articole:

- Tipuri de pluguri cu cormană de lemn în zona Mureșului Superior și Câmpia Transilvaniei. În: Terra Nostra, București, vol. 3, 1973.
- Unelte și instalații de oloit în colecția Muzeului Etnografic din Reghin. În: Cibinum, Sibiu, 1969-1973.
- Contribuții la cunoașterea uneltelor și metodelor de pescuit pe Mureșul Superior. În: Marisia, Tg. Mureș, vol. 5, 1975.
- Trei obiceiuri din Câmpia Transilvaniei. În: Marisia, Tg. Mureș, vol. 5, 1975.
- Muzeul Etnografic din Reghin - bilanț și perspective. În: Steaua roșie, 4 ian. 1985.

În anul 1998 primește distincția de „Cetățean de onoare” post-mortem al municipiului Reghin.

- 1 iulie - **Ziua Muzicilor Militare** (prima fanfară militară a fost înființată la Iași în cadrul Strajei Pământești, în 1 iulie 1831)
- 1 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Ion Maxim** (1 iulie 1925, Tihău, Sălaj - 16 decembrie 1980, Timișoara), poet, prozator și critic literar;
- 4 iulie - **Ziua Națională a Statelor Unite ale Americii**
- 4 iulie - **Ziua Crucii Roșii Române**
- 6 iulie - **Ziua Justiției Române** (prima duminică a lunii iulie)
- 6 iulie - 50 de ani de la nașterea **Ceciliei Ștefănescu** (6 iulie 1975, București), prozatoare și publicistă;
- 9 iulie - 125 de ani de la nașterea lui **Alexandru Graur** (9 iulie 1900, Botoșani - 9 iulie 1988, București), lingvist, savant român de origine evreiască, membru titular al Academiei Române din 1955;
- 11 iulie - **Ziua Mondială a Populației**

- 12 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Radu Enescu (12 iulie 1925, Satu Mare - 22 iulie 1994, Oradea)**, eseist și critic literar, redactor șef adjunct al revistei *Familia* în perioada 1966 -1987;
- 13 iulie - ***Ziua Națională a Contabilului Român***
- 13 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Anghel Mânăstire (13 iulie 1950, Mânăstirea, județul Călărași)**, autor de literatură de non-ficțiune, scriitor și ziarist contemporan, autorul unor romane de o poezie aparte dedicate unei lumi aparent pierdute, lumea satului românesc din câmpia joasă a Dunării;
- 14 iulie - ***Ziua Națională a Franței***
- 16 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Petri György (22 decembrie 1943, Budapesta, Ungaria - 16 iulie 2000, Budapesta, Ungaria)**, poet maghiar, traducător literar, jurnalist, membru fondator al Academiei literare digitale;
- 17 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Nagy László (17 iulie 1925, Felsőiskáz, Ungaria - 30 ianuarie 1978, Budapesta, Ungaria)**, poet maghiar laureat al Premiului *Kossuth*, traducător literar, grafician, membru postum al Academiei literare digitale;
- 18 iulie - ***Ziua Internațională Nelson Mandela***
- 18 iulie - 50 de ani de la nașterea lui **Laurențiu Rădvan (18 iulie 1975, Brăila)**, istoric, specialist în istorie medievală și pre-modernă și profesor universitar doctor la Facultatea de Istorie de la Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, membru al „Comisiei de istorie a orașelor din România” al Academiei Române (din 1999) și al Comisiei Internaționale de Istorie a Orașelor (din 2008);
- 20 iulie - ***Ziua Aviației Române și a Forțelor Aeriene***
- 20 iulie - ***Ziua Mondială a Șahului*** (din 1966)
- 23 iulie - ***Ziua Presei Militare***
- 24 iulie - ***Ziua Poliției de Frontieră - Ziua Grănicerilor Români***
- 24 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Andrei Băleanu (17 mai 1935, satul Izvoare, județul Soroca - 24 iulie 2000, Chișinău, Republica Moldova)**, regizor de teatru și actor de teatru și film din Republica Moldova. În anul 1983 i se decernează titlul de *Maestru Emerit al Artelor* din Republica Moldova;

- 24 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Antal Árpád (24 iulie 1925, Lunga, România - 6 iulie 2010, Cluj-Napoca)**, scriitor, istoric literar și profesor de istorie literară, maghiar din România;
- 25 iulie - 25 de ani de la moartea lui **Alexandru Clenciu (9 decembrie 1913, Negru Vodă, Constanța - 25 iulie 2000, București)**, caricaturist și epigramist. A absolvit Liceul "Al. Papiu Ilarian" din Târgu Mureș în 1932, scriitor, artist plastic, colaborator la "Urzica" de la înființare;
- 26 iulie - **Ziua Arhivelor Militare ale României**
- 26 iulie - 150 de ani de la nașterea lui **Carl Gustav Jung (26 iulie 1875, Keswil, Elveția - 6 iunie 1961, Küsnacht, Elveția)**, medic, psiholog și psihiatru elvețian, fondatorul psihologiei analitice.
- 27 iulie - 50 de ani de la nașterea lui **Dan Coman (27 iulie 1975, Gersa, Bistrița-Năsăud)**, scriitor român contemporan. A publicat poezie în majoritatea revistelor literare importante din România;
- 27 iulie - 100 de ani de la nașterea lui **Marcel Gafton (27 iulie 1925, Pechea, Galați - 21 decembrie 1987, București)**, poet și traducător român. A tradus, singur sau în colaborare, scrierile lui Eduard Bass, Anatole France, Alexandre Dumas, Jules Renard, Jean Giono, Maxim Gorki, Alexandr Fadeev, Boris Gorbatoev, Boris Pilniak, Mihail Șolohov, Iuri Trifonov, Ivan Turgheniev, Ilia Vergasov, Stratis Mirivilis, Dragomir Petrov;
- 28 iulie - 275 de ani de la moartea lui **Johann Sebastian Bach (31 martie 1685, Eisenach, Germania - 28 iulie 1750, Leipzig, Germania)**, compozitor german și organist din perioada barocă, considerat în mod unanim ca unul dintre cei mai mari muzicieni ai lumii. Operele sale sunt apreciate pentru profunzimea intelectuală, stăpânirea mijloacelor tehnice și expresive și pentru frumusețea lor artistică.
- 29 iulie - **Ziua Imnului Național al României**
- 29 iulie - 125 de ani de la nașterea lui **Eyvind Johnson (29 iulie 1900, Suedia - 25 august 1976, Suedia)**, scriitor suedez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1974) împreună cu Harry Martinson;

31 iulie - 75 de ani de la nașterea lui **Alexandru Vlad (31 iulie 1950, Suceagu, Cluj - 15 martie 2015, Cluj-Napoca)**, eseist, novelist, poet, prozator, publicist și traducător;

31 iulie - 125 de ani de la moartea lui **Vladimir Soloviov (16/28 ianuarie 1853, Moscova - 31 iulie/13 august 1900, Moscova)**, filosof, teolog, poet și critic literar rus.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

MÉSZÁROS József

bibliotecar, bibliograf, publicist

- 21 de ani de la moarte -

Date biografice: 1 august 1928, Săcueni, Bihor - 26 iulie 2004, Târgu Mureș), publicist, bibliotecar, bibliograf.

Studii: Liceul Economic din Oradea (1949); Facultatea de Filologie, Universitatea "Bolyai" din Cluj, secția limba și literatura maghiară (1953). A fost redactor la cotidianul *Vörös Zászló* (1953-1958), bibliotecar la Biblioteca Județeană Mureș (1958-1989), bibliotecar șef serviciu și director adjunct (1960-1989), coordonator al rețelei județene de biblioteci publice; lector al cursurilor de formare a bibliotecarilor.

A făcut cercetări în istoria culturii și a folclorului și a elaborat bibliografii, printre care amintim:

- Bibliografia operelor și referințelor critice despre poetul Szilágyi Domokos, într-un volum de poezii ale autorului (1974)
- Petőfi Sándor în presa maghiară din România
- Repertoriul revistei *Igaz Szó* (1953-1989)
- Kozma Dezsó; Petőfi öröksége, București (1976)

Este coautor al lucrării: *A magyar irodalom és irodalomtudomány bibliográfiája* (1966-1970).

A descoperit 150 de fotografii ale lui Orbán Balázs și este coautorul cărții *Pământ secuiesc în imagini* (1971). Colaborează cu diverse publicații periodice. Colaborează cu Studioul Teritorial de Radio Târgu Mureș; cu emisiuni de popularizare a poeziei maghiare și universale.

A fost Membru al Cercului Literar „Communitas”, EMKE (Asociația Maghiarilor din Transilvania); Fundația Kós Károly din Târgu Mureș.

Lucrări publicate:

- Félpercesek: Versek/Mészáros József (2001)
- Tömören - hazán: Félpercesek, Cluj Napoca (2004)

A publicat multe lucrări în colaborare, studii și articole.

Distincții:

- Premiul „Monoki István” al Asociației Culturale a Maghiarilor din România (1999)
 - Titlul de „Cavaler al Culturii Maghiare”, Budapesta (2000).
- Diploma de Onoare „Pro Libro senator” (2003), acordată de Biblioteca Județeană Mureș.

- 4 august - 150 de ani de la moartea lui **Hans Christian Andersen** (2 aprilie 1805, Danemarca - **4 august 1875**, Copenhaga, Danemarca), scriitor danez, celebru mai ales pentru basmele sale. În timpul vieții, Andersen a fost celebrat de Casa Regală daneză și aclamat pentru că a adus bucurie copiilor din întreaga Europă. Basmele sale au fost traduse în peste o sută de limbi și continuă să fie publicate în milioane de exemplare în întreaga lume;
- 5 august - 75 de ani de la nașterea **Mariei Damian** (**5 august 1950**, comuna Colceag, județul Prahova), inventator, cercetător principal, doctor biolog, specialist în microbiologie moleculară;
- 5 august - 175 de ani de la nașterea lui **Guy de Maupassant** (**5 august 1850**, Franța - 6 iulie 1893, Franța), scriitor francez din secolul al XIX-lea, unul dintre precursorii povestirii moderne;
- 6 august - ***Ziua Mondială a Lupteii pentru interzicerea Armei Nucleare - Ziua Hiroshimei***
- 6 august - 50 de ani de la moartea lui **Szauder József** (26 februarie 1917, Budapesta - **6 august 1975**, Budapesta), istoric literar și eseist maghiar, membru corespondent al Academiei Maghiare de Științe;
- 8 august - 75 de ani de la moartea lui **Schöpflin Aladár** (4 octombrie 1872, Slovacia - **8 august 1950**, Budapesta, Ungaria), critic de artă, istoric literar, scriitor, traducător maghiar;
- 9 august - ***Ziua Internațională a Popoarelor Indigene***

9 august - *Ziua Internațională a Iubitorilor de Carte*

9 august - 25 de ani de la moartea lui **John Harsanyi** (29 mai 1920, Budapesta, Ungaria - **9 august 2000**, California, SUA), economist american de origine maghiară, laureat al Premiului Nobel pentru economie (**1994**);

10 august - 150 de ani de la nașterea lui **Axente Banciu** (**10 august 1875**, Săliște, Sibiu - 13 august 1959, Sibiu), profesor și publicist, membru de onoare al Academiei Române;

10 august - 175 de ani de la nașterea lui **Constantin Giurescu** (**10 august 1875**, Chiojdu, Buzău - 15/28 octombrie 1918, București), istoric și conferențiar de istoria modernă a românilor la Facultatea de Litere, Universitatea din București, membru titular al Academiei Române;

12 august - *Ziua Internațională a Tineretului*

14 august - 25 de ani de la moartea lui **Ion Omescu** (26 noiembrie 1925, Arad - **14 august 2000**, Paris, Franța), poet, eseist, scriitor și om de teatru român, emigrat în Franța;

15 august - *Ziua Marinei Române*

17 august - 100 de ani de la nașterea lui **Ioan Slavici** (18 ianuarie 1848, Șiria, Arad - **17 august 1925**, Panciu, Putna), scriitor, dramaturg, memorialist, jurnalist și pedagog român. A fost membru corespondent al Academiei Române din 1882;

17 august - 125 de ani de la moartea lui **Gheorghe Dem Teodorescu** (25 august 1849, București - **17 august 1900**, București), folclorist, istoric literar, publicist, licențiat în litere la Universității Sorbona în 1877. A avut contribuții majore la introducerea criteriilor științifice de culegere și interpretare a folclorului, a scris lucrări asupra literaturii antice și a fost primul bibliograf și litograf al lui Anton Pann;

18 august - 175 de ani de la moartea lui **Honoré de Balzac** (20 mai 1799, Tours, Franța - **18 august 1850**, Paris), romancier, critic literar, eseist, jurnalist și scriitor francez. Este considerat unul dintre cei mai mari scriitori francezi în domeniul romanului realist, romanului psihologic și al romanului fantastic;

20 august - *Ziua Națională a Republicii Ungare* (celebrarea Sf. Ștefan, fondatorul Regatului Ungar și Sărbătoarea Constituției)

21 august - *Ziua Medicinii Militare*

- 21 august - 100 de ani de la nașterea lui **Toma Caragiu (21 august 1925, Argos Orestiko, Grecia - 4 martie 1977, București)**, actor român de origine aromână, cu activitate bogată în radio, teatru, televiziune și film. A interpretat cu precădere roluri de comedie, dar a jucat și în drame, unul dintre filmele sale de referință fiind *Actorul și sălbaticii* (1975);
- 22 august - 175 de ani de la moartea lui **Nikolaus Lenau**, (13 august 1802, Lenauheim, Timiș - **22 august 1850, Oberdöbling, Viena**), important poet romantic austriac;
- 23 august - ***Ziua Internațională de Comemorare a Comerțului cu Sclavi și a Abolirii acestuia***
- 23 august - ***Ziua Europeană de Comemorare a Victimelor Stalinismului și Nazismului***
- 24 august - ***Ziua Națională a Ucrainei*** - Proclamarea Independenței, 1991
- 25 august - 25 de ani de la moartea lui **Carl Barks** (27 martie 1901, Oregon, SUA - **25 august 2000, Oregon, SUA**), caricaturist, pictor și autor de benzi desenate american. Este cunoscut pentru activitatea sa de creație a cărților de benzi desenate cu personaje Disney;
- 25 august - 50 de ani de la moartea lui **Romulus Dianu** (22 martie 1905, București - **25 august 1975, București**), prozator, publicist și traducător;
- 25 august - 125 de ani de la moartea lui **Friedrich Nietzsche** (15 octombrie 1844, Röcken, Germania - **25 august 1900, Weimar, Germania**), unul dintre cei mai importanți filosofi europeni al secolului al XIX-lea, care a exercitat o influență remarcabilă, adesea controversată, asupra gândirii filosofice a generațiilor ce i-au urmat;
- 26 august - 50 de ani de la moartea lui **Grigore Eliescu** (25 ianuarie 1898, București - **26 august 1975, București**), entomolog, silvicultor și naturalist român, doctor docent în științe biologice, membru corespondent al Academiei Române din 1948;
- 27 august - ***Ziua Națională a Republicii Moldova***

- 27 august - 75 de ani de la moartea lui **Cesare Pavese** (9 septembrie 1908, Piemont, Italia - **27 august 1950**, Torino, Italia), scriitor, poet, critic literar și traducător italian. Este considerat unul dintre cei mai importanți scriitori italieni ai secolului XX;
- 29 august - 50 de ani de la moartea lui **Theodor Constantin** (21 noiembrie 1910, Brăila - **29 august 1975**, București), prozator; a scris poezii, nuvele, proză fantastică, scenariile de film, piese de teatru, memorii de călătorie și cărți pentru copii;
- 31 august - **Ziua Limbii Române**.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

SZŐCS Kálmán

poet, ziarist

- 52 de ani de la moarte -

Date biografice: 18 septembrie 1942 la Târgu Mureș - 20 august 1973; poet și jurnalist maghiar transilvănean.

Mama lui a fost dusă la Auschwitz, iar el însuși a fost ascuns de prietenii părinților săi. Această experiență tragică din copilărie a devenit ulterior motivul de bază al versurilor sale: dorul de iubire, tonul nostalgic.

Studii: s urmat studiile liceale la Târgu Mureș.

Activitatea profesională: în 1963 a fost profesor româno-maghiar la Colegiul Pedagogic din Târgu Mureș, în 1964 a fost profesor la Gruisor, județul Mureș, în 1965 la revista *Pionier* din București, iar între anii 1965-1966 a lucrat ca profesor la Praid.

Din 1965 a fost redactor la ziarul *Vörös Zászló* (*Steagul roșu*) din Târgu Mureș.

A început să scrie de foarte timpuriu, primele sale poezii fiindu-i publicate în anul 1962. Colaborează cu publicațiile literare *Utunk* și *Igaz Szó* încă de la vârsta adolescenței.

În poeziile lui Kálmán Szőcs, singurătatea însăși are un sens metaforic, nu denotă emoții sau situații de viață care pot fi precis definite, ci exprimă un sentiment de bine care determină întregul comportament al poetului.

Prin poezie, Szőcs Kálmán se caută pe sine; poezia îi dă un sens al puterii (*Ars poetica*). Poeziile sale se caracterizează prin protestul împotriva alienării, criza de personalitate a poetului modern, poezia devenind astfel un fel de echilibru într-o stare de descumpănire sufletească.

Se consideră că Szőcs Kálmán leagă primele două valori ale generației „Ferras”, prin simțul deosebit al formei. Fostul student la filologie, devenit

profesor, și-a înșușit elemente fundamentale ale culturii, simțindu-se atras de frumusețea și echilibrul clasicii.

Ciclul *Convorbirile mele cu clasicii* care încheie volumul *Noul Columb* este constituit din profile literare desprinse din literatura universală. Noțiunea de clasic este înțeleasă de Szócs Kálmán în accepțiunea sa de valoare.

Volume publicate:

- *Lelkemben gyermekkórusok* (Coruri de copii), poezii, cu prefață de Székely János, București, 1965.
- *Csöndes kiáltvány* (Manifest tăcut), poezii, București, 1967.
- *Papírhajók* (Bărți de hârtie), poezii, București, 1968.
- *Új Kolumbusz* (Noul Columb), poezii, Cluj, 1971.
- *Születésnapok* (Zile de naștere), piesă de teatru, Târgu Mureș, 1971.
- *Játékaim* (Jocurile mele), poezii, București, 1972.

După moarte i-au fost editate cărțile:

- *Töklámpás* (Felinar de bostan), poezii, București, 1974.
 - *A legszebb éneket kerestem* (Am căutat cântecul cel mai frumos), poezii alese, selectate și prefațate de Csiki László, București, 1977.
 - *Megjött a tornatanár* (A venit profesorul de gimnastică), piesă, Târgu Mureș, 1979.
 - *Küldj milliárd palackot* (Trimite un miliard de sticle), poezii selectate, cu o prefață de Sütő János, editura Mentor, Târgu Mureș, 1995.
 - *Válogatott versek* (Poezii alese), selectate și editate de Fekete Vince, Csíkszereda, Editura Harghita, Fundația Székelyföld, 2019.
- În 1972 a primit Premiul Asociației Scriitorilor din Târgu Mureș.

1 septembrie - **Ziua Diplomației Române**

1 septembrie - **Ziua Informaticienilor Militari Români**

1 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Roy Jay Glauber** (1 septembrie 1925, New York, SUA - 26 decembrie 2018, Massachusetts, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (2005) pentru contribuția sa la teoria cuantică a coerenței optice;

- 1 septembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Henriette Yvonne Stahl** (1 septembrie 1900, Franța - 25 mai 1984, București), scriitoare și traducătoare;
- 2 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Miklós Szabolcs** (3 martie 1921, Budapesta, Ungaria - 2 septembrie 2000, Budapesta, Ungaria), istoric și critic literar, profesor universitar maghiar, membru titular al Academiei Maghiare de Științe și laureat al Premiului de Stat al Ungariei;
- 2 septembrie - 125 de ani de la moartea lui **Aron Densușianu** (19 noiembrie 1837, Densuș, Hunedoara - 2 septembrie 1900, Iași), istoric literar, poet și folclorist, membru corespondent (din 1877) al Academiei Române;
- 3 septembrie - 75 de ani de la moartea lui **Traian Vuia** (17 august 1872, Surducu Mic, Timiș - 3 septembrie 1950, București), inventator român, pionier al aviației mondiale. În data de 18 martie 1906 a realizat unul din primele zboruri autopropulsate (fără catapulte sau alte mijloace exterioare) cu un aparat mai greu decât aerul;
- 7 septembrie - *Ziua Europeană a Culturii Iudaice* (prima duminică a lunii septembrie)
- 8 septembrie - *Ziua Internațională a Alfabetizării*
- 8 septembrie - *Ziua Petrolistului Român*
- 9 septembrie - *Ziua Mondială a Frumuseții*
- 10 septembrie - 50 de ani de la moartea lui **George Paget Thomson** (3 mai 1892, Cambridge - 10 septembrie 1975), fizician englez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1937);
- 13 septembrie - *Ziua Pompierilor din România*
- 14 septembrie - *Ziua Inginerului Român*
- 14 septembrie - *Ziua Muntelui, în România*
- 14 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Lazăr Baroga** (11 august 1937, Cisnădie, Sibiu - 14 septembrie 2000, București), halterofil român. A concurat la Jocurile Olimpice de vară din 1960 și la Jocurile Olimpice de vară din 1964. A publicat numeroase cărți pentru uzul halterofililor și culturii fizice, promovând practicarea sportului și dezvoltarea fizică armonioasă a populației;

- 15 septembrie - *Ziua Internațională a Democrației*
- 16 septembrie - *Ziua Internațională pentru Protecția Stratului de Ozon*
- 16 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Ioan Alexandru** (25 decembrie 1941, Topa Mică, județul Cluj - **16 septembrie 2000**, Bonn, Germania), poet, publicist, eseist și om politic;
- 17 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Dem Rădulescu** (21 septembrie 1931, Râmnicu Vâlcea - **17 septembrie 2000**, București), actor de comedie, de teatru, film și televiziune, profesor la Universitatea Națională de Artă Teatrală și Cinematografică „I. L. Caragiale” din București;
- 17 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Gica luteș**, pe numele real Elena-Georgeta Drăgoi, (**17 septembrie 1925**, Bârlad - 2018), prozatoare, cunoscută ca autoare de cărți pentru copii;
- 18 septembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Cs. Horváth Tibor**, (**18 septembrie 1925**, Budapesta, Ungaria - 12 iunie 1993, Budapesta, Ungaria), scenarist de benzi desenate. Începând din anii 1950 și până la căderea regimului comunist a fost principalul autor de cărți de benzi desenate din Ungaria, formând o școală de adaptare grafică a creațiilor literare;
- 20 septembrie - 50 de ani de la moartea lui **Saint-John Perse** - pseudonimul literar al lui Alexis Léger, (31 mai 1887, Franța - **20 septembrie 1975**, Franța), poet și diplomat francez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (**1960**);
- 21 septembrie - *Ziua Internațională a Păcii*
- 21 septembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Henric Sanielevici** (**21 septembrie 1875** - 19 februarie 1951), jurnalist și critic literar român de origine evreiască, amintit, de asemenea, pentru activitatea sa în antropologie, etnografie, sociologie și zoologie;
- 21 septembrie - *Ziua Dramaturgiei Maghiare*
- 21 septembrie - *Ziua Internațională Alzheimer*
- 22 septembrie - *Ziua Europeană fără Mașini*
- 23 septembrie - *Ziua Internațională împotriva Exploatării Sexuale și Traficului femeilor și Copiilor*

- 23 septembrie - 25 de ani de la moartea lui **Costache Olăreanu** (1 iulie 1929, Huși - **23 septembrie 2000**, Iași), scriitor român din generația Școlii de la Târgoviște;
- 24 septembrie - **Ziua Woerner - Ziua Parteneriatului pentru Pace**
- 26 septembrie - **Ziua Europeană pentru Diversitate Lingvistică**
- 27 septembrie - **Ziua Mondială a Turismului**
- 29 septembrie - **Ziua Mondială a Inimii**
- 30 septembrie - **Ziua Internațională a Traducătorilor**
- 30 septembrie - 50 de ani de la nașterea lui **Marius Urzică** (**30 septembrie 1975**, Toplița), gimnast român de talie mondială, medaliat cu medalia de aur la Jocurile Olimpice de vară din 2000 (Sydney, Australia);
- 30 septembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Victor Anestin** (**30 septembrie 1875**, Bacău - 5 noiembrie 1918, București), scriitor de literatură științifico-fantastică, ziarist, astronom amator și popularizator al științei.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

ARANKA György

scriitor, poet, jurist, filosof

- 288 de ani de la naștere -

Date biografice: 15 septembrie 1737, localitatea Sic, județul Cluj - 11 martie 1817, Târgu Mureș; filozof, scriitor, poet, jurist și promotor al dezvoltării activităților științifice.

Studii: Colegiul Târgu Mureș și Aiud. După terminare studiilor se angajează la Tabla Regească din Târgu Mureș, unde din anul 1782 ocupă postul de asesor (jude).

Activitatea profesională: promotor al ideilor democratice, preia din ideologia iluministă, orientarea reformistă, mai ales în domeniul culturii și cultivării limbii.

Este fondatorul Asociației Lingvistice de Istorie și Știință: *Erdélyi Magyar Nyelvmívelő Társaság* (Schiță despre înființarea unei societăți pentru cultivarea limbii maghiare din Transilvania, adresată claselor înalte ale patriei), întocmit la inițiativa lui Bessenyei György și a lui Révai Miklós și pe baza căruia se va înființa, în 1793, Societatea pentru Cultivarea Limbii

Maghiare din Transilvania, al cărei secretar va rămâne până la sfârșitul vieții.

A jucat un rol important în înființarea Societății pentru Publicarea Manuscriselor din Transilvania, dar și a unui muzeu și a unei biblioteci.

Colecția sa bogată de cărți și manuscrise a intrat mai întâi în posesia contelui Mikó Imre, iar apoi în cea a Societății Muzeului Ardelean.

A realizat prima traducere a dramei *Richard al III-lea* de Shakespeare (1785); un volum de studii despre filosofia lui Kant (1805); un volum de poezii cu conținut filozofic *Elme játékjai* (1806).

Lucrări publicate:

- *Egy erdélyi magyar nyelvmívelő társaság felállításáról való rajzolat* - Claudiopoli, 1791.

- *Az erdélyi kézírásban levő történetíróknak eszetendőszám szerint való lajstroma* - Kolosvaratt, 1791.

- *Horváth országi bán nagy méltóságú Maros Némethi gróf Gyulay Ignátz úr excellentiája tiszteletére Aranka György*, 1806.

- *Aranka György elme játékjai* / írta Aranka György. - Nagy-Váradon, 1806.

- *Két elmélkedés: 1. A Böltselkedésnek igen közönséges 24 történetei. Hol áll az ma; 2. A Természet esmérete' rajzolatjának kitsiny táblája*, 1810.

În colaborare:

- *Szabó Károly kisebb történelmi munkái* / Szabó Károly. - 2. köt. - 2. kiadás. Kiadja Ráth Mór

- *Régi újságok, röpiratok, jelentések és másféle nyomtatványok a XV-XIX. századból* Török János történétíró később Schlauch Lőrinc bíboros nagyhírű könyvtárából = Flugschriften, neue Zeitungen, Relationen und Jahrbunderts. - Sonstige Drucke des XV-XIX. Budapest: Ranschburg Gusztáv Könyvkereskedése

- *Antológia a felvilágosodás magyar irodalmából*. - Vol. 1: Értekező és szépprózai művek.

- *Halála után is élő Josef: az az, e' munkátskában befoglaltatott idvességés, hathatós, buzgó, és fontos beszélgetések által az ő atyjafiaitól már szinte el-is felejtett, sőt a közönséges hír szerint meg-is holt Jo'zefnek néhai tiszteletes tudos Deáki F. Josef uramnak áldott emlékezetbe hozattatása, és hogy szép hírében 's nevében a' Jákob fiai között még ma-is él / Világos megmútozottatása Soos Ferentz, Gregorius Verestói, Zágoni Aranka György, Huszti György által*. - Kolo'sváratt

- *A Magyar Nyelv-Mívelő Társaság' munkáinak első darabja* - Szebenben

- *Magyar családtörténeti könyvészet: 1472-1905* / összeállította Köblös Zoltán

- *Smirnai Szent Polikárpus: Avagy sok keserves háboruságok között magok hivataljokat keresztyéni szorgalmatossággal kegyesen viselő erdélyi*

református püspököknek historiájok / Mellyet egybeszedetetett F. Tsernátoni Bod Péter; előszó Aranka György. - Nagyenyed, 1766.

La 31 mai 2008 în zona centrală a orașului Târgu Mureș a fost dezvelită statuia lui Aranka György, un monument realizat de sculptorul Gyarmathy János.

- 1 octombrie - **Ziua Internațională a Persoanelor Vârstnice**
- 1 octombrie - **Ziua Internațională a Muzicii**
- 1 octombrie - **Ziua Internațională a Medicului**
- 2 octombrie - **Ziua Internațională a Non-Volenței**
- 2 octombrie - 150 de ani de la moartea lui **Petrache Poenaru** (10 ianuarie 1799, Benești, județul Vâlcea - **2 octombrie 1875**, București), pedagog, inventator, inginer și matematician, membru titular al Academiei Române;
- 3 octombrie - Ziua Națională a Germaniei - Aniversarea unificării celor două state germane, 1990
- 4 octombrie - **Ziua Internațională a ocrotirii Animalelor**
- 4 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Michael Smith** (26 aprilie 1932, Blackpool, Anglia - **4 octombrie 2000**, Vancouver, Canada), chimist canadian, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1993**);
- 5 octombrie - **Ziua Mondială a Educatorului**
- 5 octombrie - 75 de ani de la nașterea **Doinei Uricariu** (**5 octombrie 1950**, București), poetă, editor și eseistă. Volumele sale au primit numeroase premii ale Uniunii Scriitorilor din România și Republica Moldova;
- 6 octombrie - **Ziua Mondială a Arhitecturii** (se sărbătorește în prima zi de luni a lunii octombrie)

- 6 octombrie - 75 de ani de la nașterea lui **David Brin (6 octombrie 1950)**, om de știință american și scriitor de science-fiction. El a primit premiile *Hugo*, *Locus*, *Campbell* și *Nebula*;
- 6 octombrie - 100 de ani de la moartea lui **Ioan Ursu (26 octombrie 1875, Brașov - 6 octombrie 1925, Brașov)**, istoric, membru corespondent al Academiei Române;
- 7 octombrie - ***Ziua Internațională a Muncii Decente***
- 8 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Mihai Pop (18 noiembrie 1907, Glod, Maramureș - 8 octombrie 2000, București)**, folclorist, antropolog cultural și etnolog român, renumit cercetător al culturilor din sud-estul Europei, laureat al premiului *Herder* (1967), membru de onoare al Academiei Române (2000);
- 8 octombrie - 125 de ani de la nașterea lui **Zeno Octavian Vancea (8 octombrie 1900, Caraș-Severin - 15 ianuarie 1990, București)**, compozitor, muzicolog, critic muzical, dirijor de cor, pianist și profesor român;
- 9 octombrie - ***Ziua Mondială a Poștei***
- 9 octombrie - ***Ziua de Comemorare a Victimelor Holocaustului din România*** (instituită din 2004)
- 10 octombrie - ***Ziua Mondială a Sănătății Mentale***
- 10 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Hermann István (10 octombrie 1925, Budapesta, Ungaria - 12 septembrie 1986, Budapesta, Ungaria)**, filosof, estetician, critic literar, pedagog și profesor universitar maghiar, membru al Academiei Maghiare de Științe;
- 10 octombrie - 150 de ani de la moartea lui **Aleksei Konstantinovič Tolstoi (5 septembrie 1817 - 10 octombrie 1875)**, poet, dramaturg și prozator. Aparține familiei de scriitori Tolstoi;
- 11 octombrie - ***Ziua Școlii Ardelene*** (este data la care, în 1754, episcopul Petru Pavel Aron a emis decretul de înființare la Blaj a primelor școli sistematice în limba română. Pe 11 octombrie, conform unei legi adoptate de Parlamentul României în 2014, în România este Ziua Școlii Ardelene, marcându-se astfel inaugurarea primelor școli cu predare în limba română din Transilvania);

- 11 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Elmore Leonard** (11 octombrie 1925, Louisiana, SUA - 20 august 2013, Michigan, SUA), scriitor american. Primele romane ale sale, publicate în anii 1950, au fost în genul western, apoi s-a specializat în ficțiune de crimă și thrillere, multe dintre acesta fiind ecranizate;
- 11 octombrie - 150 de ani de la nașterea lui **Ștefan Octavian Iosif** (11 octombrie 1875, Brașov - 22 iunie 1913, București), poet, prozator, dramaturg, publicist, traducător, membru fondator al Societății Scriitorilor Români;
- 12 octombrie - 200 de ani de la moartea lui **Nicolae Văcărescu** (1786 - 12 octombrie 1825, Brașov), poet român, fiul cel mic al lui Ienăchiță Văcărescu;
- 13 octombrie - 50 de ani de la nașterea lui **Vallasek Júlia** (13 octombrie 1975, Cluj-Napoca), critic literar, eseist și traducător maghiar din Transilvania;
- 13 octombrie - 175 de ani de la nașterea lui **Vasile Gherman Pop** (13 octombrie 1850, Republica Moldova - 21 iunie 1909, București), istoric literar, poet și prozator;
- 14 octombrie - *Ziua Mondială a Standardizării*
- 15 octombrie - *Ziua Internațională a Femeilor din Mediul Rural*
- 15 octombrie - *Ziua Internațională a Nevăzătorilor - Ziua Bastonului Alb*
- 15 octombrie - 25 de ani de la moartea lui **Konrad Bloch** (21 ianuarie 1912, Neisse, Polonia - 15 octombrie 2000, Massachusetts, SUA), biochimist evreu-american de origine germană, laureat al Premiului Nobel (1964), împreună cu biochimistul german Feodor Lynen (1911 - 1979) pentru cercetări asupra sintezei, la nivelul organismului;
- 15 octombrie - 100 de ani de la nașterea scriitoarei **Ádám Magda** (15 octombrie 1925, Turie Remety, Cehoslovacia - 27 ianuarie 2017, Budapesta, Ungaria), scriitoare maghiară, istoric și filolog;
- 16 octombrie - *Ziua Mondială a Alimentației*
- 17 octombrie - *Ziua Internațională pentru Eradicarea Sărăciei*
- 19 octombrie - 150 de ani de la nașterea lui **George Ranetti** (19 octombrie 1875, Mizil, Prahova - 2 mai 1928, București),

scriitor, poet, dramaturg, publicist și umorist, din generația post-junimistă, care a desfășurat o importantă activitate ca gazetar;

20 octombrie - *Ziua Mondială a Statisticii*

21 octombrie - 100 de ani de la nașterea **Virginiei Zeani** (**21 octombrie 1925**, Solovăstru, Mureș - 20 martie 2023, Florida, SUA), renumită solistă de operă, una din cele mai prestigioase soprane lirice din anii 1950, anii 1960 și anii 1970, timp de 25 de ani fiind "prima donna assoluta" a teatrului de Operă din Roma, unde a cântat cu cei mai renumiți tenori, de la Beniamino Gigli și Ferruccio Tagliavini până la Luciano Pavarotti și Plácido Domingo;

23 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Radu Florescu** (**23 octombrie 1925**, București - 18 mai 2014, Franța), istoric și profesor universitar. Radu Florescu este autorul a numeroase articole academice și cărți referitoare la România și istoria României;

24 octombrie - *Ziua Organizației Națiunilor Unite*

24 octombrie - *Ziua Mondială a Dezvoltării Informaționale*

25 octombrie - *Ziua Armatei Române*

25 octombrie - 100 de ani de la nașterea lui **Ioan Chirilă** (**25 octombrie 1925**, Ismail - 21 noiembrie 1999, București), jurnalist sportiv și scriitor român de cărți pe teme sportive;

25 octombrie - 200 de ani de la nașterea lui **Johann Strauss** (**25 octombrie 1825**, Viena - 3 iunie 1899, Viena), compozitor austriac, fiul lui Johann Strauss (tatăl).

25 octombrie - 625 de ani de la moartea lui **Geoffrey Chaucer** (1343, Londra, Anglia - **25 octombrie 1400**, Londra, Regatul Anglia), poet englez, considerat „părintele poeziei engleze” și întemeietorul limbii și literaturii engleze, dar și „ultimul poet al evului mediu și primul poet al noilor timpuri”;

26 octombrie - 175 de ani de la nașterea lui **Grigore Tocilescu** (**26 octombrie 1850**, Fefeiei, Prahova - 18 septembrie 1909, București), istoric, arheolog, epigrafist, geograf, profesor literat, publicist, filolog și folclorist român, membru titular al Academiei Române;

- 27 octombrie - **Ziua Mondială a Patrimoniului Audiovizual**
- 28 octombrie - 75 de ani de la nașterea lui **Sári László (28 octombrie 1950, Budapesta, Ungaria)**, tibetolog, scriitor, traducător literar, editor și redactor de radio maghiar, laureat al premiului *József Attila*;
- 29 octombrie - **Ziua Internațională a Internetului**
- 29 octombrie - 75 de ani de la nașterea lui **Viorel Padina**, pseudonimul lui Viorel Abălaru, (**29 octombrie 1950, Gura Padinii, Olt**), poet și publicist;
- 29 octombrie - 150 de ani de la nașterea **Reginei Maria a României (29 octombrie 1875, Ashford, Anglia -18 iulie 1938, Castelul Pelicor, Sinaia, România)**, principesă de coroană și a doua regină a României;
- 30 octombrie - 50 de ani de la moartea lui **Gustav Ludwig Hertz (22 iulie 1887, Hamburg, - 30 octombrie 1975, Berlin)**, fizician german, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (**1925**);
- 31 octombrie - **Ziua Arhivelor Naționale**
- 31 octombrie - **Ziua Internațională a Mării Negre**

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Virgil ONIȚIU

scriitor, istoric literar

- 110 de ani de la moarte -

Date biografice: 21 februarie 1864, Reghin - 21 octombrie 1915, Brașov; scriitor, profesor și publicist, membru corespondent al Academiei Române din anul 1902.

Studii: Cursurile primare le-a urmat la Reghin, la Școala primară românească (astăzi Școala Generală nr. 1), liceul la Seghedin, apoi Institutul Teologic la Viena și Sibiu (1885), urmat de studii filozofice și filologice la Viena (1886), continuate la Budapesta (1890).

Activitatea profesională: Între anii 1885-1886 a lucrat la Sibiu în redacția publicației „Telegraful Român” și a fost cancelist al Mitropoliei.

După terminarea studiilor, s-a stabilit la Brașov, unde, din anul școlar 1890/1891 a ocupat catedra de limba română și latină, la Liceul românesc din localitate, iar în 1894 a fost numit în funcția de director al acestei școli.

În această calitate, Virgil Onițiu a ridicat școala pe care o conducea la nivelul cerințelor vremii. A înființat muzeele de numismatică, de arheologie, de filologie, estetică și bibliotecile de clasă, a completat laboratoarele cu aparate noi de fizică.

Între 1894-1915 a fost inspector șef al școlilor din Brașov.

A inițiat editarea colecției „Biblioteca teatrală” la Brașov și a pus piatra de temelie a localului internatului. A fost președintele societății *România Jună* din Viena. A fost membru activ al *Astrei* (1900) și vicepreședinte al Societății pentru Fond de Teatru Român.

A colaborat la diverse publicații, precum *Familia*, *Tribuna*. A scris mai multe povestiri, foiletoane satirice, piese de teatru, studii de literatură și folclor.

În anul 1902 a fost ales membru corespondent al Academiei Române.

Monumente:

Casa în care s-a născut Virgil Onițiu, aflată în municipiul Reghin, str. Mihai Viteazul 87, a fost declarată monument istoric.

Mormântul lui Virgil Onițiu, aflat în Brașov, în cimitirul Bisericii Cuvioasa Paraschiva-Groaveri din str. Gheorghe Baiulescu nr. 16, a fost declarat monument istoric.

Opera (selectiv):

- Culegere cuprinzând *101 istorioare morale pentru tinerime*, prelucrate din limba germană (1892).

- *Plan de învățământ pentru limba română*, Brașov, 1893.

- *De toate: Schițe și nuvele*, Editura librăriei N. I. Ciurcu, Brașov, 1897.

- *În 1900 dă o ediție „pe înțeles întocmită”*, din Țiganiada de I. Budai-Deleanu.

- *Clipe de repaus* (schițe, povestiri, nuvele, studii, articole, discursuri), seria „Restituiri”, Editura Dacia, 1985.

- Foiletoane umoristice și satirice, apărute mai cu seamă în „Drapelul” din Lugoj și în „Românul” din Arad.

- Câteva povestiri de observație realistă a satului ardelean sunt scrise sub influența lui Ioan Slavici.

Traduceri:

- *Pentru ochii lumii: piesă teatrală*

- *101 istorioare morale pentru tinerime/ Un prieten al copiilor*

- *Țiganiada seu Alexandria ai țigănescă. O prea frumoasă povestire în 12 părți seu cântări și în vro 5000 de stichuri, scrisă acum 100 de ani de prea iscusitul Ioan Budai-Deleanu.*

1 noiembrie - *Ziua Radiodifuziunii Române*

1 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Robert Betts Laughlin** (1 noiembrie 1950, California, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1998) împreună cu Horst Störmer și Daniel Tsui;

1 noiembrie - 525 de ani de la nașterea lui **Benvenuto Cellini** (1 noiembrie 1500, Florența, Republica Florentină - 13 februarie 1571, Florența, Marele Ducat de Toscana), sculptor, gravor, scriitor și un renumit reprezentant al manierismului italian;

2 noiembrie - 75 de ani de la moartea lui **George Bernard Shaw** (26 iulie 1856, Dublin, Irlanda - 2 noiembrie 1950, Ayot St Lawrence, Anglia), dramaturg, critic literar și activist politic irlandez, laureat al Premiului Nobel pentru literatură (1925), considerat de unii critici ca unul din cei mai importanți dramaturgi de limbă engleză de la William Shakespeare;

3 noiembrie - *Ziua Vânătorilor de Munte*

4 noiembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Lucrețiu Pătrășcanu** (4 noiembrie 1900, Bacău - 17 aprilie 1954, Închisoarea Jilava, București), om politic, ministru, avocat, sociolog și economist. Pentru o perioadă de timp a fost și profesor la Universitatea București;

6 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Lyon Sprague de Camp** (7 noiembrie 1907, New York, SUA - 6 noiembrie 2000, Texas, SUA), autor american de science-fiction și fantezie, de non-ficțiune și biografii. Cariera sa de scriitor cuprinde peste 60 de ani de activitate. A scris peste 100 de cărți, inclusiv romane și opere notabile de non-ficțiune, printre care și biografii ale unor autori importanți;

6 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Nyilasy Balázs** (6 noiembrie 1950, Budapesta, Ungaria), poet, critic literar, istoric literar și profesor universitar maghiar. A publicat câteva

monografii literare dedicate scriitorilor Arany János și Jókai Mór;

- 7 noiembrie - *Ziua internațională a Victimelor Comunismului (denumită "Memento Gulag")*
- 8 noiembrie - *Ziua Mondială a Planificării Zonelor Urbane*
- 8 noiembrie - *Ziua Martirilor Români de la Beliş*
- 8 noiembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Margaret Mitchell** (8 noiembrie 1900, Atlanta, Georgia - 16 august 1949 în Atlanta), scriitoare și jurnalistă americană;
- 9 noiembrie - *Ziua Internațională de Luptă împotriva Fascismului și Antisemitismului*
- 10 noiembrie - *Ziua Artileriei Române*
- 10 noiembrie - *Ziua Mondială a Științei pentru Pace și Dezvoltare*
- 11 noiembrie - *Ziua Amintirii (pentru comemorarea eroilor din cele două războaie mondiale)*
- 11 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Dinescu** (11 noiembrie 1950, Slobozia, România), poet, scriitor, publicist și ziarist;
- 12 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Mircea Nedelciu** (2 noiembrie 1950, Fundulea, Călărași - 12 iulie 1999, București), scriitor, considerat unul dintre cei mai importanți reprezentanți ai curentului optzecist, ai postmodernismului în literatura română și un afiliat activ al mișcării artistice a minimalismului;
- 12 noiembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Dumitru Gherghinescu - Vania** (12 noiembrie 1900, Cârceni, Mehedinți - 5 octombrie 1971, Brașov), poet, traducător din limbile italiană, franceză și rusă;
- 12 noiembrie - 175 de ani de la moartea lui **Constantin Diaconovici Loga** (1 noiembrie 1770, Caransebeș - 12 noiembrie 1850, Caransebeș), cărturar, traducător, educator, pedagog și scriitor;
- 13 noiembrie - Ziua Mondială a Calității (se sărbătorește în a doua zi de joi a lunii noiembrie)
- 13 noiembrie - *Ziua Internațională a Educației Copiilor Nevăzători*
- 13 noiembrie - *Ziua Dramaturgiei Românești* (din 2019)

- 13 noiembrie - *Ziua Limbii maghiare în România* (din 11 noiembrie 2015)
- 13 noiembrie - 50 de ani de la moartea lui **Tóth Miklós** (10 aprilie 1904, Jibou, Sălaj - **13 noiembrie 1975**, Budapesta, Ungaria), scriitor, jurnalist, dramaturg și scenarist maghiar;
- 13 noiembrie - 175 de ani de la nașterea lui **Robert Louis Stevenson** (**13 noiembrie 1850**, Edinburgh, Scoția - 3 decembrie 1894, Apia, Samoa), poet și romancier scoțian, autor al unor jurnale de călătorie și reprezentant de seamă al neoromantismului în literatura engleză;
- 14 noiembrie - *Ziua Mondială a Diabetului*
- 14 noiembrie - 50 de ani de la nașterea **Gabrielei Szabó** (**14 noiembrie 1975**, Bistrița), fostă atletă din România de talie mondială. Gabriela Szabó a fost medaliată cu aur la Jocurile Olimpice de vară de la Sydney din anul 2000, la proba de 5.000 m și cu bronz și respectiv argint la proba de 1.500 m, de la Jocurile Olimpice din 1996 și 2000. A fost de asemenea de șapte ori campioană mondială (de patru ori în sală) la seniori și o dată la juniori și de două ori campioană europeană în sală;
- 16 noiembrie - *Ziua Internațională a Toleranței*
- 16 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Laurențiu Ulici** (6 mai 1943, Buzău - **16 noiembrie 2000**, Făgăraș, Brașov), critic literar, președinte al Uniunii Scriitorilor din România din 1995 până la moartea sa în luna noiembrie 2000;
- 16 noiembrie - 50 de ani de la moartea lui **Pálffy Endre** (12 martie 1908, Toplița, Harghita - **16 noiembrie 1975**, Budapesta, Ungaria), scriitor, comparatist și istoric literar;
- 17 noiembrie - *Ziua Internațională a Studenților*
- 18 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Anghel Mora** (12 mai 1949, Turnu Severin - **18 noiembrie 2000**, București), regizor de film, scenarist, actor, poet, directorul agenției de publicitate *Lettera* și cântăreț folk. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România;
- 19 noiembrie - *Ziua Cercetătorului și Proiectantului Român* (marchează ziua de naștere a lui **George Emil Palade**, laureat al Premiului Nobel pentru Fiziologie și Medicină, (1974);

- 19 noiembrie - 25 de ani de la moartea lui **Robert Escarpit** (24 aprilie 1918 - **19 noiembrie 2000**), critic literar, sociolog, jurnalist și profesor universitar francez. Critica sa literară a abordat în special domeniul sociologiei literare;
- 20 noiembrie - *Ziua Mondială a Filosofiei* (a treia zi de joi din luna noiembrie)
- 20 noiembrie - *Ziua Internațională a Drepturilor Copilului*
- 21 noiembrie - *Ziua Mondială a Televiziunii*
- 21 noiembrie - *Ziua Mondială a Salutului*
- 23 noiembrie - *Ziua Economisților din România*
- 24 noiembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Simon van der Meer** (24 noiembrie 1925, Țările de Jos - 4 martie 2011, Geneva, Elveția), fizician neerlandez, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1984);
- 25 noiembrie - *Ziua internațională pentru Eliminarea violenței împotriva femeilor*
- 25 noiembrie - 75 de ani de la moartea lui **Johannes Vilhelm Jensen** (20 ianuarie 1873 - **25 noiembrie 1950**), prozator, poet și eseist danez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1944);
- 28 noiembrie - *Ziua Bucovinei*
- 28 noiembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Russell Alan Hulse** (28 noiembrie 1950, New York, SUA), fizician american, laureat al Premiului Nobel pentru Fizică (1993) împreună cu Joseph Taylor pentru descoperirea unui nou tip de pulsar, descoperire ce a deschis noi perspective în studiul gravitației;
- 28 noiembrie - 100 ani de la nașterea lui **Agrippa Ionescu**, prof. dr. (28 noiembrie 1925, București, România - 2001), medic român, fondatorul școlii românești de chirurgie plastică și reparatorie;
- 29 noiembrie - *Ziua Internațională de Solidaritate cu Poporul Palestinian*
- 30 noiembrie - 125 de ani de la moartea lui **Oscar Wilde** (16 octombrie 1854, Dublin, Irlanda - **30 noiembrie 1900**, Paris, Franța), poet, dramaturg și prozator de origine irlandeză, cel mai cunoscut dintre scriitorii estetizanți de limbă engleză.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

MOLTER Károly

scriitor, critic și istoric literar, jurnalist

- 44 de ani de la moarte -

Date biografice: 2 decembrie 1890, Serbia - 30 noiembrie 1981, Târgu Mureș; scriitor, critic și istoric literar, jurnalist maghiar.

Studii: a urmat cursurile Universității din Budapesta (1912).

După o perioadă de gazetărie, alege drept loc de reședință orașul Târgu Mureș.

Activitatea profesională: a fost profesor la Colegiul Reformat din Târgu Mureș (1913-1945). Profesor de literatură germană (1945-1951) la Universitatea Babeș Bolyai din Cluj.

A început să scrie poezii încă din anii de studiu. Se orientează spre beletristică și publicistică, impunându-se ca unul dintre cei mai înzestrați critici literari ai perioadei interbelice.

S-a făcut cunoscut ca publicist, redactor la diferite reviste de orientare progresistă, autor de studii, dramaturg, dar mai ales romancier și nuvelist.

Opera lui de căpetenie este romanul *Tibold Márton* (1937) - roman autobiografic.

Scriitorul a fost un liberal european, cu încredere în armoia ființei umane, a educației și culturii tradiționale.

Tonul scrierilor lui Molter este în general satiric, îndulcit atunci când scrie despre oamenii simpli, victime ale unei societăți nedrepte: nuanțele stilistice sunt condiționate de o concepție consecvent umanistă.

A fost unul dintre primii care au făcut cunoscută în limba maghiară, literatura rusă, scriind despre autori ca Gorki, Gladkov, Ehrenburg.

Romanul *Metania S. A.* (apărut în 1929 și reeditat în 1969) urmează să întreprindă profilul scriitorului din opera "Biblioteca Kriterion".

A publicat în 1973 o culegere de eseuri și articole (*Termitele*, cu o prefață de Alexandru Ivasiuc). A participat activ la viața literară independentă maghiară din Transilvania după 1918.

Între anii 1919-1920 a fost redactor responsabil la revista literară *Jövő Népe*. Din 1920 a fost membru al societății literare *Kemény Zsigmond Társaság* din Târgu Mureș. Coeditor la revista literară maghiară *Zord Idő*. Recenzor literar ardelean - *Szépmíves Céh*.

Cartea *Szellemi beháboru* (*Războiul spiritual interior*), din 1968, publicată în limba română sub titlul de *Termitele*, în traducerea lui Andrei Fischof, cu o prefață de Alexandru Ivasiuc și care adună articole din perioada 1919-1944, dezvăluie un publicist curajos, ce mănuește condeiul cu vervă și spirit.

În volumul din 1972, *Komor korink derüje (Seninul epocii noastre întunecate)*, autorul include câteva episoade anecdotice legate de viața unor scriitori contemporani.

A primit premiul *Igaz Szó* pentru critică și istorie literară (1968).

Lucrări:

Harámbasák (1920)

- *Majdnem hősök* (1925)
- *Özvegyország* (1926)
- *Tank* (1926)
- *Metánia* (1929)
- *Faluszerző* (1935)
- *Tibold Márton* (1937, ediția a II-a 1958)
- *Bolond kisváros* (1943, ediția a II-a, 1976)
- *Reformáció és magyar műveltség* (1944)
- *Der Bürger in der deutschen Literatur* (1948)
- *Csaló is csalódik* (1955)
- *Harci mosolyok* (1956)
- *Iparkodj, kisfiam!* (1964)
- *Komor korunk derüje* (1971)
- *Buborékharc* (1980)
- *Molter Károly* (Vol. 1: 1914-1918; Vol. 2: 1927-1932, Budapesta -

Cluj Napoca, 1995; 2001).

- Erdélyi argonauták. Tanulmányok, eszék, tárcák, cikkek. Marosvásárhely: Mentor, 1999.

- Erdélyi rozsa. Tanulmányok, eszék, tárcák, cikkek. Marosvásárhely: Mentor, 2000.

- A keleti állomáson. Tanulmányok, kritikák. Marosvásárhely: Mentor, 2001.

1 decembrie - **ZIUA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

1 decembrie - **Ziua Mondială de combatere a maladiei SIDA**

1 decembrie - 225 de ani de la nașterea lui **Vörösmarty Mihály** (1 decembrie 1800, Ungaria - 19 noiembrie 1855, Ungaria), scriitor romantic maghiar;

- 2 decembrie - *Ziua Internațională pentru Abolirea Sclaviei*
- 2 decembrie - 75 de ani de la moartea lui **Dinu Lipatti** (19 martie 1917, București - **2 decembrie 1950**, Geneva, Elveția), pianist, compozitor și pedagog, considerat cel mai important pianist român. A fost ales membru post-mortem al Academiei Române (1997);
- 3 decembrie - *Ziua Internațională a Persoanelor cu Dizabilități*
- 3 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Anton** (**3 decembrie 1950**, Strășeni, Republica Moldova), poet, prozator, traducător și publicist, membru al Uniunii Scriitorilor din Moldova și al Uniunii Scriitorilor din România, de asemenea membru al Uniunii Jurnaliștilor din Moldova;
- 3 decembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Richard Kuhn** (**3 decembrie 1900**, Viena - 31 iulie 1967, Heidelberg), chimist german, laureat al Premiului Nobel pentru chimie (**1938**) pentru cercetarea carotenoizilor și a vitaminelor;
- 4 decembrie - 25 de ani de la moartea lui **Horia Bernea** (14 septembrie 1938, București - **4 decembrie 2000**, Paris, Franța), pictor, fiul sociologului și etnologului Ernest Bernea. Horia Bernea a deținut între anii 1990-2000 funcția de director general al Muzeului Țăranului Român;
- 4 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Ion Rițiu** (**4 decembrie 1950**, Târnăveni, Mureș - 2 iulie 2024, Târgu Mureș), actor valoros, de teatru și film, care a excelat atât pe scenă cât și în fața camerelor de filmat, aducând onoare teatrului mureșean;
- 4 decembrie - 150 de ani de la nașterea lui **Rainer Maria Rilke** (**4 decembrie 1875**, Praga - 29 decembrie 1926, Elveția), autor austriac și unul din cei mai semnificativi poeți de limbă germană. Pe lângă poezii, a scris povestiri, romane și studii privitoare la artă și cultură. A făcut numeroase traduceri în germană din literatura și lirica altor națiuni, în special din limba franceză. Bogata sa corespondență reprezintă o componentă majoră a creației sale literare;
- 5 decembrie - *Ziua Internațională a Voluntarilor*
- 5 decembrie - 100 de ani de la moartea lui **Stanisław Reymont** (7 mai 1867, Polonia- **5 decembrie 1925**, Polonia), romancier și

nuvelist polonez, laureat al Premiului Nobel pentru Literatură (1924);

6 decembrie - 50 de ani de la moartea lui **Dinu Pillat** (19 noiembrie 1921, București - **6 decembrie 1975**, București), scriitor, critic și istoric literar;

6 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Gheorghe Păun** (**6 decembrie 1950**, Cicănești, Argeș), matematician, informatician și om de cultură, membru titular al Academiei Române și membru al Uniunii Scriitorilor și al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România, scriitor de non-ficțiune, de popularizare a matematicii, jocuri logice și de literatură (proză scurtă, roman, poezie, eseu, memorii);

7 decembrie - ***Ziua Internațională a Aviației Civile***

7 decembrie - 50 de ani de la moartea lui **Thornton Wilder** (17 aprilie 1897, Wisconsin, SUA - **7 decembrie 1975**, Connecticut, SUA), dramaturg și romancier american. A câștigat de trei ori Premiul *Pulitzer* pentru dramaturgie și *National Book Award* pentru științe și arte;

8 decembrie - ***Ziua Constituției României***

9 decembrie - ***Ziua Internațională Anticorupție***

10 decembrie - ***Ziua Internațională a Drepturilor Omului***

10 decembrie - 150 de ani de la moartea lui **Toldy Ferenc** (născut Franz Karl Joseph Schedel, 10 august 1805 - **10 decembrie 1875**, Budapesta, Ungaria), critic literar maghiaro-german;

11 decembrie - ***Ziua Internațională a Munților***

12 decembrie - 75 de ani de la nașterea lui **Eric Stark Maskin** (**12 decembrie 1950**, New York, SUA), economist american, laureat al Premiului Nobel pentru economie (2007);

15 decembrie - 350 de ani de la moartea lui **Johannes Vermeer** (octombrie 1632, Delft, Olanda - **15 decembrie 1675**, Delft, Olanda), pictor neerlandez, unul din cei mai cunoscuți reprezentanți ai stilului baroc;

16 decembrie - ***Ziua Solidarității Naționale Împotriva Dictaturii***

16 decembrie - 250 de ani de la nașterea lui **Jane Austen** (**16 decembrie 1775**, Anglia - 18 iulie 1817, Winchester, Anglia), romancieră engleză din perioada romantică pre-victoriană.

Datorită viziunii sale complex-realiste, a vieții interioare a femeilor, a măiestriei descrierii, a amestecului bine dozat de descrieri la persoana a treia, respectiv de comentarii ironice, Austen a devenit fără îndoială cea mai notabilă scriitoare a epocii sale, cu o influență deosebită asupra tuturor cititorilor săi;

18 decembrie - *Ziua Minorităților Naționale din România*

18 decembrie - *Ziua Internațională a Migranților*

18 decembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Nikolai Nekrasov (18 decembrie 1900, Moscova - 4 octombrie 1938, Rusia)**, scriitor, poet, jurnalist, critic literar și traducător rus în limba esperanto;

20 decembrie - *Ziua Internațională a Solidarității Umane*

21 decembrie - 650 de ani de la moartea lui **Giovanni Boccaccio (1313, Florența, Republica Florentină - 21 decembrie 1375, Certaldo, Republica Florentină)**, poet, cel mai de seamă prozator al Renașterii italiene. Cu povestirile sale reunite în *Il Decamerone* („Decameronul”, 1470) a influențat nu numai dezvoltarea literaturii italiene, dar a și creat modelul genului de nuvelă, reluat în creația multor scriitori europeni;

22 decembrie - *Ziua Libertății României*

22 decembrie - 150 de ani de la moartea lui **Kemény Zsigmond (12 iunie 1814, Vințu de Jos, Alba - 22 decembrie 1875, Cluj)**, scriitor maghiar.

23 decembrie - 225 de ani de la nașterea lui **Frédéric Soulié (23 decembrie 1800, Franța - 23 septembrie 1847, Franța)**, romancier, dramaturg și poet francez. În epoca contemporană lui, Frédéric Soulié a fost la fel de celebru ca Balzac și Eugène Sue, datorită succesului de care s-au bucurat romanele sale foileton;

24 decembrie - 75 de ani de la nașterea **Adrianei Stoichițoiu-Ichim (24 decembrie 1950, București)**, autoare a peste 50 de studii și articole publicate în jurnalele de specialitate (lexicologie, semantică lexicală, stilistică funcțională). Este doctor în filologie, conferențiar în cadrul Facultății de Litere a Universității din București, membru al Societății de Științe

Filologice din România și al Societății Internaționale de Lingvistică Funcțională;

- 24 decembrie - 125 de ani de la nașterea lui **Ion Valentin Anestin (24 decembrie 1900, Craiova - 6 decembrie 1963, București)**, artist grafician, pictor, sculptor, jurnalist și dramaturg. S-a remarcat și pentru caricaturile sale și pentru activitatea de critic de artă;
- 25 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Carlos Castaneda (25 decembrie 1925, Cajamarca, Peru - 27 aprilie 1998, Los Angeles, SUA)**, scriitor american. Începând cu *Învățăturile lui Don Juan* în 1968, Castaneda a scris o serie de cărți care pretind să descrie pregătirea în șamanism pe care a primit-o sub tutela unui „om al cunoașterii” Yaqui pe nume don Juan Matus;
- 27 decembrie - ***Ziua Națională a Actorului***
- 28 decembrie - 75 de ani de la moartea lui **Constantin Karadja (24 noiembrie 1889, Haga - 28 decembrie 1950, București)**, diplomat, jurist, istoric, bibliograf și bibliofil român de origine olandeză, membru de onoare (1946) al Academiei Române;
- 28 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Baruțu T. Arghezi (28 decembrie 1925, București - 26 august 2010, Arad)**, prozator, eseist și publicist, fiul lui Tudor Arghezi. A fost membru al Uniunii Scriitorilor din România și autor a peste douăzeci de volume și numeroase studii literare și politice publicate în țară și străinătate;
- 28 decembrie - 100 de ani de la moartea lui **Serghei Esenin (21 septembrie/3 octombrie 1895, Konstantinovo - 28 decembrie 1925, Leningrad)**, celebru poet liric rus;
- 29 decembrie - 100 de ani de la nașterea lui **Vasile Rus (29 decembrie 1925, Lunca Bradului, Mureș - 23 ianuarie 2005, Târgu Mureș)**, filosof, profesor universitar;
- 30 decembrie - 75 de ani de la moartea lui **Mihail Manoilescu (9 decembrie 1891, Tecuci - 30 decembrie 1950, închisoarea Sighet)**, publicist, gânditor economic și politician dintr-o veche familie aristocratică;

31 decembrie - 175 de ani de la nașterea lui **Ábrányi Emil (31 decembrie 1850, Budapesta, Ungaria - 20 mai 1920, Budapesta, Ungaria)**, poet, jurnalist și traducător maghiar.

**Personalitatea
mureșeană a lunii**

Ion RIȚIU

actor de teatru și film, artist plastic

- 75 de ani de la naștere -

Date biografice: 4 decembrie 1950, Sighișoara - 2 iulie 2024, Târgu Mureș; binecunoscut actor român de teatru și film, artist plastic.

Studii: a absolvit Institutul de Artă Teatrală și Cinematografie din București în 1975 și din același an este actor al Teatrului Național din Târgu-Mureș.

În timpul liber a sculptat opere de artă și a interpretat muzică ușoară și clasică la diferite instrumente muzicale.

Activitatea profesională: pe scena Teatrului Național din Târgu Mureș s-a remarcat în zeci de roluri, ca: Damis, în Tartuffe de Molière; Petea, în Patru Lacrimi de Victor Rozov; Ionescu, în O Scrisoare Pierdută de I. L. Caragiale; Alfred, în Rătăcire de Tudor Negoită; Tânărul, în Mincinosul de Carlo Goldoni; Maro, în Dundo Maroje de Marin Derzici; Dulgherul, în Povestea Dulgherului Și A Frumoasei Sale Soții de Radu Stanca; Baronul Günther, în Floriile Unui Geambaș de Sütő András; Vlăduț, în Adolescenții de I. C. Cătina; Eduard, în 33 De Scrisori Anonime de Méhes György; Octav Șoimu, în Ciuta de Victor Ion Popa; Ion, în Ion de Mihail Sorbul, după Liviu Rebreanu; Bimbo, în Havuzul de Paul Everac; Cléonte, în Burghezul Gentilom de Molière; Vlad, în A Șaptea Necunoscută de Tudor Negoită; Asmarandei, în Luna De Miere de Platon Pardău; Siropilin, în Pelicanul de August Strindberg; Lucentio, în Îmblânzirea Scorpiei de William Shakespeare; Thomas Mowbray, în Richard Al II-Lea de William Shakespeare; Filippas, în Provocarea de Kostas Asimakopoulos; Titi Albu, în Mandache Și Tranziția de Zeno Ghițulescu; Alec, în Clinica Amanților de John Chapman și Dave Freeman; Abel Znorko, în Variațiuni Enigmatice de Eric-Emmanuel Schmitt și multe altele.

În 1983 era distribuit de regizorul Sergiu Nicolaescu în filmul Duelul, rolul lui Rică Pășărin, apoi a jucat în alte filme regizate de acesta ca: Noi, cei din linia întâi (1985) - Căpitan de infanterie; Ciuleandra (1987) - Puiu Faranga; Mircea (1989) - Baiazid; Coroana de foc (1990); Oglinda (1993); Templul tacerii (1994); Supraviețuitorul (2008)- Cristian Vasile; Poker (2010)- Marcel.

În 2016, Ion Rițiu și-a lansat cartea "*Am fost rivalul regelui. Povestea mea de iubire cu Sara Montiel*".

Filmografie:

- *Munții în flăcări* (1980)
- *Duelul* (1981) - Rică Pășarin
- *Ciuleandra* (1985) - Puiu Faranga
- *Noi, cei din linia întâi* (1986) - căpitan de infanterie
- *Mircea* (1989) - sultanul Baiazid
- *Coroana de foc* (1990) - cruciatul Norbert
- *Începutul adevărului* (Oglinda) (1994)
- *Punctul zero* (1996) - coproducție româno-americană
- *Supraviețuitorul* (2008) - Cristian Vasile
- *Poker* (2010)

❖ 75 de ani de la nașterea **Adinei Berciu-Drăghicescu** (1950, București), profesor universitar, istoric, cercetător și autor, cunoscută pentru contribuțiile sale în domeniul studiului istoriei poporului român și a minorității aromâne, cu preponderență asupra istoriei poporului român din perioada Evului Mediu și de asemenea din perioada dintre sfârșitul secolului XIX și începutul secolului XX;

❖ 100 de ani de la moartea lui **Ion Achimescu** (8 februarie 1870, Stignița, Mehedinți - 1925), poet și traducător. S-a remarcat ca traducător de limba engleză, adaptând în limba română mai multe povestiri ale lui Edgar Allan Poe;

❖ 125 de ani de la moartea lui **Mihail Ștefănescu** (1845, Ploiești - 1900), unul dintre cei mai înzestrați pictori realiști români, făcând parte din prima generație de studenți a Școlii de Arte Frumoase din București;

❖ 150 de ani de la moartea lui **Gheorghe Săulescu** (1799, Iași - 1875), poet, filolog, istoric, precursor al școlii arheologice românești. A publicat în revistele vremii studii de lingvistică, latinizante și puriste, fiind în această privință, un precursor al lui

Aron Pumnul, precum și studii de istorie și de folclor. A fost unul dintre promotorii învățământului național din Moldova și al mai multor manuale didactice;

❖ 250 de ani de la nașterea lui **Dimitrie Țichindeal (1775, Becicherecu Mic - 20 ianuarie 1818, Timișoara)**, preot, cărturar, fabulist, traducător și militant pentru emanciparea românilor din Banat;

❖ 300 de ani de la moartea lui **Teodor Corbea (1670, Brasov - 1725)**, traducător de psalmi, autor al *Dictiones latinae cum valachica interpretatione*, cel mai vechi dicționar latin-român;

❖ 375 de ani de la nașterea lui **Antim Ivireanul (1650, Georgia – 1716, Turcia)**, numit și Sfântul Ierarh Martir Antim Ivireanul, autor, tipograf, gravor, teolog, episcop și mitropolit român de origine georgiană. Mitropolit de București, autor al unor celebre Didahii, ce reprezintă o colecție de predici folosite la Marile Sărbători de peste an, Antim Ivireanul a fost o personalitate culturală remarcabilă a literaturii române vechi. A fost cel care a înființat prima bibliotecă publică în Bucureștiul de astăzi, în secolul al XVIII-lea;

❖ 500 de ani de la nașterea lui **Pieter Bruegel cel Bătrân (1525, Breda, Țările de Jos - 9 septembrie 1569, Stad Brussel, Belgia)**, numit și Bruegel al Țăranilor, este cel mai de seamă pictor flamand al secolului al XVI-lea. Grație originalității și unicității operei sale, ocupă un loc excepțional în istoria picturii. Artistul renunță la tradițiile și tiparele Renașterii, dar profită la maximum de experiențele predecesorilor săi flamanzi și italieni pentru a-și dezvolta propriul stil.